

**Nakladatelství
ARGO vydává**

598 Kč

Více uvnitř

internet. knihkupectví: www.kosmas.cz

Více uvnitř

499 Kč

www.euromedia.cz

349 Kč

více uvnitř

www.karinlednicka.cz

UVNITŘ: Jean-Michel Guenassia: ZASLÍBENÁ ZEMĚ (video a rozhovor); ALPRESS (dubnové novinky); Karin Lednická: ŽIVOTICE (ukázka); Petr Prouza: NA HRANĚ DNŮ (videorozhovor); Ariel Lawhon: KRYCÍ JMÉNO HELENA (více o hrdince knihy); Irene Vallejo: NEKONEČNÝ ZÁZRAK (rozhovor); Matt Witten: POPRAVA (rozhovor); EUROPEAN ENTERPRISE AWARDS 2021 – ocenění pro DENÍK KNIHY a další

Další novinky, videa, rozhovory, recenze, aktuality na: <https://www.denik-knihy.cz>

VELKÝ
KNIŽNÍ
ČTVRTEK

JEAN-MICHEL
GUENASSIA

Jean-Michel Guenassia ZASLÍBENÉ ZEMĚ

Volné, dlouho očekávané pokračování mezinárodního bestselleru **Klub nenapravitelných optimistů** (prestižní Prix Goncourt des lycéens, přeloženo do 11 jazyků, 14 tisíc prodaných výtisků českého překladu).

Po deseti letech, která uplynula od vydání úspěšného románu **Klub nenapravitelných optimistů**, se opět setkáváme s jeho hrdiny na jejich cestě za láskou, poznáním a pochopením, při hledání jejich zaslíbených zemí. Michelovi Marinimu je už sedmáct let a právě odmaturoval. Poflakuje se po Paříži, hraje fotbálek, hledá sám sebe a chystá se zapsat na univerzitu. Další plány? Odjet do Izraele za Camille, která tam žije v kibucu, s Leicou v ruce objevovat svět a najít Cécile, milou svého bratra Francka. Ten dezertoval z armády, skrývá se, a k tomu řeší, zda vyměnit rudou hvězdu za mnišský hábit.

Poslední „nenapravitelní optimisté“ se točí ve víru svých lásek a tajností, a srdce jim plní všechny naděje převratné doby, v níž žijí. Paříž se svými kluby, Alžírsko v čase vyhlášení nezávislosti, Florencie v době nebyvalé pohromy, ale i Tel Aviv, Praha, Petrohrad – závratné víření kultur, idejí a snů...

Přeložila Iveta Šimpachová

Vázaná, 490 stran, 598 Kč, ISBN 978-80-257-3719-4, EAN 9788025737194

Zakoupit můžete zde

<https://www.kosmas.cz/knihy/501678/zaslubene-zeme/>

Ukázka z knihy, video a rozhovor s autorem na následujících stranách

Distribuuje: Kosmas, Za Halami 877, 252 62 Horoměřice, tel.: 226 519 383,
e-mail: odbyt@kosmas.cz, internet. knihkupectví: www.kosmas.cz

Jean-Michel Guenassia

Zaslíbené země

Paříž, červenec 1964

Nenávidím svou matku. Neměl bych to říkat, ale cítím to tak silně, že si nemůžu pomoci. Povaloval jsem se v prázdném bytě a ptal se sám sebe, jak naložím s nekonečným dnem, který jsem měl před sebou, když jsem se náhle dopustil té chyby, že jsem otevřel dveře Franckova pokoje. Už dva roky jsem tam nevstoupil. Franck zmizel v březnu 1962 a od té doby o něm nemáme žádné zprávy, nikdo neví, jestli je živý, nebo mrtvý. Okenice jsou zavřené, podlaha plná krabic a dokladů z matčina podniku, čtyři zahradní židle tu čekají kdoví na co, na pracovním stole usedá prach na vratkou hromadu talířů, polévkovou mísu a dvě kávové soupravy, na posteli se vedle kupy povlečení, utěrek a ručníků vrší hora oblečení, kabátů, halenek a svetrů. Matka používá Franckův pokoj jako komoru, kam se všechno vejde, nikdy nic nevyhodí, nic nerozdá, všechno si nechá pro strýčka příhodu. Mohla si říct, že je to nevhodné, že chce synův pokoj zanechat netknutý, kdyby se náhodou brzy vrátil, ale to jí zjevně netrápilo. Všichni rodičesvět se musejí vypořádat s protesty svých dětí, s jejich chutí svrhnout starý svět a vytvořit takový, ve kterém by se žilo lépe. Většinou volí taktiku mrtvého brouka, a jakmile se bouře přezene a rebelská léta pominou, život se zase vrátí do starých kolejí. Tak to dělá každý rodič, ne? Protože jinak by mnoho rodin pohromadě nezůstalo. Jenže moje matka se zatvrdila, synovo komunistické přesvědčení snést nedokázala.

Taková urážka majestátu.

Pustila se s tím třídním nepřítelem do boje, jako by se jí idealistické představy nejstaršího syna osobně dotýkaly. Když se Franck vrátil z Alžírsku, poté co zběhl a musel se ukrývat jako psanec, neměla s ním žádné slitování, přála si dokonce, aby se sám udal na policii, zatímco otec mu neohroženě pomáhal. Matka to těžce nesla a otec za to také tvrdě zaplatil, když ho vyhodila z domu. Vědomě zničila naši rodinu.

A já jí nedokážu odpustit, že nás navždy rozdělila. Připadám si jako v pokoji zemřelého. Kvůli tichu, šeru a všem těm nehybným a zbytečným předmětům. Na knihovničce leží vrstva prachu. Na jedné polici ekonomické knihy v angličtině. O patro výš knihy psané azbukou; na truc matce se Franck naučil rusky a nakonec tomu jazyku propadl. Stranou leží kniha Cestující z imperiálu, číslovaný výtisk na velinovém papíře s nerozřezanými stránkami.

Sfoukl jsem z obálky prach, počkal, až se snese k zemi, a pak knihu otevřel. Pod titulem bylo věnování a já okamžitě poznal to nakloněné písmo a ten fialový inkoust: Všechno nejlepší k narozeninám, lásko. Máš veliké štěstí, že si můžeš přečíst jednu z nejkrásnějších knih na světě. Nemůžeš ji nemít rád. Cécile.

Pouze jeden arch byl rozřezaný. Možná na to Franck neměl čas. Nebo chuť. Já si tu knihu беру a přečtu si ji. Protože je od Cécile. A protože můj bratr je nejloupejší bytost na světě, většího idiota jistojistě nikdy nepotkám. Jak se mohl vykašlat na Cécile? Jak takovou věc může někdo udělat, nebo na to jen pomyslet? Ten blázen si neuvědomil, jaké má štěstí, že ho miluje ta zářivá, výjimečně inteligentní a citlivá žena, která zbožňuje život, literaturu, rock a film a která by pro něj byla schopná všeho. On se ale vrhl do jiného, zcela nepochopitelného dobrodružství a Cécile zbaběle pustil k vodě. Od té doby uplynuly dva roky a já to pořád nechápu. Kvůli matce jsem přišel o bratra, kvůli bratrovi jsem ztratil Cécile. Kde asi dnes je? Proč musím platit za Franckovu chybu? Spálila mosty, jako bych za to mohl i já. Proč tohle mlčení, když jsme si byli tak blízcí? Říkala mi bráško.

Otvírám šatník. Franckovo oblečení je na svém místě tak, jak si ho uklidil. Tedy všelijak. Nestaral se o to, co má na sobě, spokojil se s třemi svetry a několika košilemi. Oblékání bylo pro něj utrpení. Pod jednou hromádkou jsem si hned něčeho všiml. Červené košile s velkým kostkovaným vzorem. Opatrně jsem ji rozložil. Věnoval mu ji Pierre, Cécilin bratr a jeho nejlepší přítel, přivezl mu ji z výletu do Skotska krátce před tím, než narukoval do armády. Jestlipak Franck ví, že byl Pierre v Alžírsku zabit pár dní před vyhlášením nezávislosti při zákeřném přepadení na hranicích s Tuniskem? Pochybuji o tom. Jeho krutá smrt a Franckova zrada už byly pro Cécile příliš. Tu košili si vezmu taky, už jsem do ní určitě dorostl. Bude to takový dárek od Pierra. I Francka.

V peněžence jsem našel nadvakrát přeloženou sto frankovou bankovku. Chvilku mi trvalo, než jsem si vzpomněl, že si ji u mě schoval Saša, když ho vezli na operaci zlomeného nosu v Cochinově nemocnici. Byla to taková jejich pověra, stará ruská tradice. Uložená bankovka byla dobrým důvodem, proč se probrat. Bohužel ani takové opatření nestačilo. Po operaci Saša zmizel z nemocnice a oběsil se v zadním sále Balta, kde se scházeli členové Klubu nenapravitelných optimistů. Jeho smrt mě odrovnala stejně jako to, že jsem si ničeho předem nevšiml.

Vyčítám si, že jsem u něj nebyl, mohl jsem ho od takového konce odradit. Saša působil vyžile jako nějaký tulák, poslední dobou byl kost a kůže. Dlouho věřil, že se s bratrem usmíří, jenže Igor neustoupil, nedokázal Sašovi odpustit, že byl v SSSR tak horlivým komunistou, že zfalšoval tisíce fotografií a odstranil tak tisíce lidí z povrchu zemského.

Když si jen vzpomenu, že jsem celé roky, co jsem je znal, vůbec netušil, že jsou bratři. V Klubu to všichni věděli, ale nikdo mi nic neřekl, o minulosti se tam nemluvilo. Ta byla příliš velké břímě. Jediné, co je doopravdy spojovalo, bylo to, že jsou naživu, že si zachránili kůži, když na poslední chvíli uprchli před stalinistickým terorem. Saša byl vlastně takovým odstrašujícím příkladem. A já nic neviděl, nic nepochopil.

Jejich spory mi byly cizí. Jako z jiných časů. Saša se na mě usmál, oslovil mě, vídali jsme se v Lucemburské zahradě a dlouze si povídali. Neutahoval si ze mě, když jsem mu ukázal své

amatérské fotografie, dal mi pár dobrých rad, několik fotek dokonce vyvolal a vystavil v obchůdku v ulici Saint-Sulpice, kde pracoval jako laborant, jako jediný mě povzbuzoval v dalším snažení a dokonce mi přenechal svou leicu. Tu bankovku, kterou mi svěřil, když jsme se viděli naposled, jsem mu chtěl vrátit. Zašel jsem do květinářství v ulici Saint-Jacques, řekl jsem si o kytici za sto franků a květinář vytvořil nádherný barevný pugét z jiřin a náprstníků. Položil jsem ho na Sašův hrob na montparnasském hřbitově. Chvilí mi trvalo, než jsem ho v židovské části hřbitova našel, protože dřevěná náhrobní deska byla povelaná. Očistil jsem ji a zasadil do země. Stál jsem dlouho před tou bezejmennou hromádkou hlíny a za všechno mu děkoval.

Každý den vyhlížím z balkonu pošťáka. Jakmile ho spatřím, běžím dolů. Čekám dopis od Camille. Strašně mi chybí. Připadá mi, jako bych čekal už roky, ačkoli odjela teprve minulý týden. Musela totiž s rodiči podniknout aliju. Pár dní před maturitou navrhla, abychom utekli spolu, aniž by pořádně věděla kam, ale já si takovou šílenost netroufl udělat, nevěděl jsem si, že není času nazbyt a že je to jediný způsob, jak zůstat spolu. Bylo to zoufalé řešení. Kam má člověk utéct, když je mu sedmáct let? Daleko bychom se nedostali. A tak mi dnes nezbyvá než čekat, až mi dá znamení, každý den vyhlížím pošťáka a její dopis, ve kterém mi napíše, jak se má a kde bydlí, abych za ní mohl přijet. Když ale pomyslím na všechny ty překážky, které stojí mezi námi, připadám si ztraceně. Zbylo mi pár jejích fotek z Lucemburské zahrady, vyfocených poblíž fontány Medicejských bez jejího vědomí, protože se nechtěla fotit. Právě takové rozechvělé a neklidné tajné snímky jsou ty nejkrásnější.

Než Camille odjela do Izraele, věnovala mi na znamení lásky knihu, kterou si četla při našem prvním setkání a do které si stránku po stránce zapisovala poznámky. Bylo to Jitro kouzelníků s věnováním Bergiera a Pauwelse. Teď byla řada na mě, abych se do knihy ponořil a spojil se tak s Camille, abych každý den objevoval její postřehy, úvahy a otázky. A to přesto, že jsem byl značně skeptický ohledně existence mimozemské civilizace a jiných ezoterických blábolů, jež tohle autorské duo obhajovalo. Jenže když jsem chtěl po knize sáhnout, zjistil jsem, že v mé knihovničce nad postelí není. Byl jsem si jistý, že jsem ji tam dal, hledal jsem v celém pokoji, desetkrát jsem prohrabal šuplíky, skříně, poličky. Jitro prostě zmizelo. Matka na mě ohromeně hleděla: „Jestli sis toho nevšiml, v obchodě mám práce až nad hlavu a opravdu nepotřebuji ztrácet čas s takovými pitomostmi.“ Mladší sestra Juliette se zatvářila pobaveně: „Dal ses teď na magii?“ Vůbec jsem jí nevěřil, protože už dřív mi bez dovolení zabavila několik komiksů. Přestože protestovala, přistoupil jsem k důkladné prohlídce jejího pokoje, ale Jitro jsem nenašel. Byl jsem zoufalý. Nepřišel jsem pouze o knihu, ale o Camille.

Stále jsem očekával dopis od Camille, ale místo toho přišel v pátek 17. července dopis s hlavičkou ministerstva vnitra, ve kterém mě vyzývali, abych se přihlásil na komisařství ve Vauquelinově ulici ohledně případu, který se mě týká. Dostat takové předvolání je děsivé, cítil jsem se matně provinile, a přitom jsem nevěděl, co si mám vyčítat. Zkusil jsem telefonicky zjistit podrobnosti, muž, který hovor přijal, neposkytoval informace po telefonu, ale navrhl mi sejít se krátce po poledni. S inspektorem Delaumem jsem se setkal už minulý týden, když po objevení Sašova oběšeného těla v zadním sále Balta přijela na

místo policie. Tenhle policista ve věku něco málo po třicítce mi oznámil, že se jedná o rutinní systematický výslech pro pařížské státní zastupitelství za účelem objasnění okolností Sašovy smrti. Vypadal, že to chce mít rychle z krku, nabídl mi gauloisku, pootevřel okno, pak proložil čtyři listy s úřední hlavičkou třemi průpisovými papíry, všechno to vložil do psacího stroje a s cigaretou v ústech vyřukával dvěma prsty mou výpověď.

ÚRYVKY ZÁPISU Z VÝSLECHU MICHELA MARINIHO:

... na dotaz vypovídá: Chodím do toho šachového klubu už pět let. Všiml jsem si, že se Sašou Markišem se nikdo z členů Klubu nebaví, ale nevěděl jsem proč. Když jsem se minulý týden dozvěděl, že Saša a Igor, jeden z pravidelných návštěvníků Klubu, jsou bratři, velmi mě to překvapilo. Oslovoval jsem Sašu křestním jménem, neznal jsem jeho příjmení. Ani jeden z nich se o jejich sourozeneckém vztahu přede mnou nezmínil. Nejprve jsem se přátelil s Igorem, ten mi bez dalšího vysvětlování radil, ať si na Sašu dám pozor, časem jsem se sblížil se Sašou, Igor mi to vyčítal a naše přátelství ochladlo.

Igor cítil k Sašovi takovou nenávisť, že by člověka ani nenapadlo, že jsou bratři.

Na dotaz vypovídá: Saša i Igor utekli ze Sovětského svazu na začátku padesátých let, nechali tam své rodiny a od té doby o nich neměli žádné zprávy. Tenkrát byli ženatí, Saša měl syna, dneska mu musí být něco přes třicet, jeho druhá žena byla v době, kdy utekl z Leningradu, těhotná. Ale on o svém dřívějším životě mluvil nerad. Igor, ten má syna zhruba v mém věku a o něco mladší dceru.

Na dotaz vypovídá: O Sašově minulosti jsem se dozvěděl taky minulý týden, netušil jsem, že zastával vysokou funkci u leningradské KGB a že proto ho členové Klubu tak nesnášeli.

Saša byl samotář, vzdělaný člověk s velkým smyslem pro humor, znamenitě se vyznal ve fotografování a dal mi spoustu cenných rad ohledně focení.

Na dotaz vypovídá: Byl jsem svědkem několika sporů mezi Sašou a Igorem. Igor nechtěl, aby Saša chodil do Klubu, dvakrát nebo třikrát ho odsud rázně vyhodil, ale Saša se nedal a zkoušel to znovu, na nevráživost ostatních nehledě.

Na dotaz vypovídá: Byl jsem svědkem té jejich poslední rvačky. Vlastně to nebyla žádná rvačka, Igor mlátil Sašu do obličeje a po těle, já Igora chytíl v pase. Nakonec jsem mu musel dát pěstí, aby přestal Sašu bít. Saša měl oteklý obličej, zlomený nos a rozseklý ret, nikdo mu nepomohl. Musel jsem ho odvést do Cochinovy nemocnice, kde se o něj postarali.

Na dotaz vypovídá: Byl jsem u toho, když majitel Balta otevřel dveře do Klubu, dva dny předtím dal na dveře visací zámek, aby tam nikdo nechodil, protože se tam chystal dělat rekonstrukci. Jakmile otevřel, uviděli jsme oběšeného Sašu, okamžitě jsme mu chtěli pomoci, ale uvědomili jsme si, že už je ztuhlý a studený.

Na dotaz vypovídá: Nedokážu říct, jestli ty modřiny na Sašově obličeji jsou následkem střetu s Igorem, ke kterému došlo o dva dny dříve, nebo pozdějšího původu.

Na dotaz vypovídá: Saša se mi svěřil, že má obavy, protože jeho pokoj byl několikrát vykraden, ačkoli tam neměl nic hodnotného, neustále byl ve střehu, vždycky říkal, že náhoda neexistuje. Inspektor Delaume zvedl hlavu od psacího stroje, podíval se do sešitu s kroužkovou vazbou, kam si předem poznamenal otázky, a zaváhal.

Drobná nervózní blondýnka s ofinou, která jí sahala centimetr nad kaštanově hnědé oči, s růžovými tvářemi a dolíčkem na bradě, mi přinesla espresso a já se jí zkusil důvtipně zeptat:

„Viděla jste dnes už Cécile?“

Bylo vidět, jak loví v paměti.

„Neznám žádnou Cécile.“

„Chodí sem často, je to učitelka.“

Zeptala se majitele, ten chtěl popsát, jak vypadá, ukázal jsem mu fotku, na které si Cécile čte knihu na okraji fontány Medicejských, ale její tvář mu nic neříkala, stejně jako číšníkovi, hráčům taroků nebo zákazníkům opřeným u baru.

„To je normální,“ uklidňovala mě servírka, když viděla, jak jsem rozmrzelý, „chodí sem spousta lidí. Je to vaše přítelkyně? Je hezká.“

„Jen kamarádka.“

Neměl jsem chuť bavit se o Cécile s neznámou holkou, otevřel jsem učebnici gramatiky, abych se pustil do vedlejších vět, ale všiml jsem si, že mi servírka čte přes rameno.

„Co to je?“

„Latina.“

„Vypadá to složitě. Chcete se stát knězem?“

„Musím jen v září složit zkoušku.“

„Abyste se mohl stát knězem?“

„Chci studovat klasickou literaturu.“

„To by byla škoda.“

Pokud chcete pracovat v tichu a klidu, rozhodně nedoporučuji Le Cadran de la Bastille, majitel tu hraje se štamgasty u baru hru 421 s kostkami a žetony, hlasitě komentují každý hod na hrací plato, přimlouvají se u boha hráčů v kostky – předpokládám Herma –, vykřikují, smějí se, sázejí se o panáka, pokřikují na hráče taroků v sále nebo na známé, kteří se k nim na pár kol připojili, zatímco druhá část osazenstva svádí boj u flipperu. K těm jsem se občas připojil, abych si na pět minut odpočinul od učení, často se to ovšem protáhlo, přičemž jsem nikdy nespouštěl jedno oko z ulice. Když nebyli v lokále zákazníci, sledovala hru i servírka a znalecky ji komentovala, a tak jsem si pokaždé, když mi naprázdno proletěla kulička strojem, vysloužil několik jízlivých poznámek.

„No jo, vy jste fakt levej.“

„Nemám na to hlavu.“

„Já jsem Louise. Dáme si jednu hru?“

Sáhla do kapsy u černé barmanské zástěry, vhodila do otvoru dvě mince a nastavila na počítadle dvě hry.

„Začínám?“

Na odpověď nečekala, postavila se k flipperu, vytáhla míček a prudkým úderem dlaně ho vystřelila. Po pár vteřinách neměl nikdo pochyb: Louise byla přebornice. Přišli se podívat i zákazníci od baru, stáli jsme tam jako kůly v plotě, s pusou dokořán jsme sledovali, jak žongluje, přihrává si, zesiluje a tlumí úder, posílá míček, kam potřebuje, jako kdyby se strojem tančila, s lehkostí ho vede, nestrká do něj, sbírá maximum bodů a počítadlo se může rozskočit. Velmi rychle vyhrála bonusovou hru zdarma. Zahrála krátký míč, podržela ho, zamířila na super bonus a lhostejně ho trefila, stroj se rozdrncel, Louise natukala dvě extra hry.

Nenuceně pokračovala ve své zábavě, když jsme ze sálu uslyšeli hlas nějakého zákazníka, který ji volal a ptal se, jestli je v tomhle bistru nějaká servírka, nebo se má obsloužit sám. Louise od hry

odešla, já to po ní převzal, ale míček jsem okamžitě ztratil. Vrátil jsem se na své místo na zahrádce, pozorně jsem si prohlédl dav chodců v naději, že se stane zázrak, ale Cécile se neobjevila.

Možná odjela někam daleko z Paříže a vrátí se až v září? Kdo jí do téhle kavárny mohl telefonovat? Marně jsem přemýšlel, jak jinak bych ji mohl najít.

S úderem páté hodiny už mě brněly nohy a byl jsem rád, že odcházím. Na dvorcích a ve slepých uličkách se řemeslníci činili nad svými výrobky, váhal jsem, jestli jim mám ukázat Cécilinou fotografii, ale tím jsem se mohl jedině tak zesměšnit. Šel jsem až ke stanici Faidherbe-Chaligny, zabloudil jsem ve spletilých uličkách, až jsem se nakonec ocitl před věznicí La Roquette, znovu jsem se vydal směrem k Bastille, když tu jsem na jedné křižovatce uslyšel: „Hej, Micheli!“ a strnul jsem.

Otočil jsem se na místě a ve dveřích jedné kavárny v ulici de la Roquette jsem uviděl Louise. „Kam jsi zmizel? Pojď, seznámím tě s kamarády.“

Měl jsem pocit, jako bych se zničehonic ocitl v nějakém filmu z padesátých let, ve Věžeňském rocku, v King Creole nebo podobném braku s Elvisem, kterého Louisini kamarádi napodobovali koženými křiváky s cvočky, ohnutými džínami a naondulovanými ofinami. Já bych si svým obyčejným vzezřením vysloužil leda tak opovržení a posměch, ale měl jsem to štěstí, že mě přivedl význačný člen party, to byla nezbytná propustka, i když ne dostačující. Přijetí se mi dostalo, až když jsem všem objednal pivko. A pak si Louise všimla, jak jsem přešel rukou po hraně stolního fotbálku, a navrhla, ať si zahrajeme.

„Umiš hrát?“ zeptal se Claude, hubený dlouhán s hranatými licousy na tvářích, a mně se vůbec nelíbil jeho škodolibý úsměv. Už několik měsíců jsem nadržel tyče v ruce, vytvořili jsme dvojice, Louise se spontánně postavila vedle mě do obrany a podle toho, jak lehce točila se svými panáčky, mi bylo jasné, že za ně umí vzít. Stůl obklopili diváci a těšili se, že uvidí, jak krokodýli rozcupují obětní beránky. Claude se postavil naproti mně do branky a za spoluhráče si vybral stěhováka, kterému z krátkých rukávů košile vylézaly nafouklé bicepsy, na předloktích měl vyteťované plachetnice. Byl svalnatý, ale ne zrovna rychlý, snadno jsem ho obešel, zastavil jsem míč, abych otestoval Claudovu odolnost, byl to nervák, hned startoval, přihrál jsem si několikrát jedním panáčkem sem a tam, Claude se sotva hnul a už dostal první gól, tvářili jsme se jakoby nic, stejně jako při dalších sedmi gólech, kdy už bylo jasné, že dostanou nakládačku. Zakončil jsem to pinckem, jen to mlasklo. Claude si zachránil tvář, když střelil poslední gól z obrany, byla to moje chyba, protože jsem nevykryl střed stolu.

„Dáme si odvetu? Teprve jsme se rozehráli,“ navrhl Claude.

Na nic nečekal, vhodil do stolu další minci. Na straně protivníka bylo cítit zaváhání, Claudův spoluhráč se totiž zeptal, jestli se nevymění. Claude to ale odmítl rázným zavrtěním hlavy. Udělal chybu, protože dostali znovu na frak. Nekomentovali jsme to, vítězství jsme přijali skromně a odmítli jsme hrát proti dalším hostům. Šli jsme k baru dopít pivo. Stěhovák se jmenoval René a měl stisk jako svěrák.

„Hraješ dobře, ale ještě to vyrovnáme. Co vlastně děláš?“

„Z Michela bude kněz,“ odpověděla za mě Louise a vyprskla smíchy. ...

Jean-Michel Guenassia se narodil roku 1950 v Alžíru. Vystudoval práva v Paříži a pracoval zde jako advokát. Později se začal živit psanou tvorbou, napsal řadu scénářů k filmům a několik divadelních her. Jeho první próza, detektivní novela *Stoprocentní riziko*, byla následně převedena do filmové podoby. V roce 2002 se rozhodl, že napíše „román svého života“, vzdal se veškerých vedlejších činností a následujících šest a půl roku pracoval pouze na knize *Klub nenapravitelných optimistů*. Když román v roce 2009 konečně vyšel, okamžitě si získal přízeň kritiků i čtenářů a obdržel Prix Goncourt des Lycéens a několik dalších literárních cen. Kniha byla přeložena do 11 jazyků a stala se bestsellerem i v České republice. Po sérii tematicky pestrých knih (*Vysněný život Ernesta G.*, *Nezmar*, *Valčík stromů a nebe*, *O osudovém vlivu Davida Bowieho na holky*) se vrátil nejen k hrdinům své nejúspěšnější knihy, ale i k tématu, v němž se cítí nejlépe. Zaslíbené země, kaleidoskop osudů a velkých i malých dějin, jsou plnohodnotným volným pokračováním jeho životního románu.

Více než deset let poté, co opustil Cécile, Francka a ostatní, nachází Jean-Michel Guenassia členy „Klubu nenapravitelných optimistů“ v románu „Zaslíbené země“, románu velké intenzity.

At' už jste první díl četli nebo ne, okouzlení určitě budete. Najdete tu staré přátele, nebo objevíte mladé lidi, které určitě pochopíte. Osudy, pohnuté životy, prostředí a země, kterým trvalo, než se autorovi „vnutily,“ a on se rozhodl je literárně zpracovat...

Co bylo důvodem vrátit se k hrdinům bestselleru *Klub nenapravitelných optimistů*?

Nevyčerpal jsem příběh, zbylo mi hodně zápletek, ale chyběl mi děj. Hledal jsem něco, co jsem nemohl najít. Chtěl jsem, aby to bylo na stejné úrovni jako *Klub nenapravitelných optimistů*, tedy skutečný román. Hledání se vleкло roky. A pak, před několika lety na výletě do Moskvy, jsem viděl průvod 700 000 lidí, kteří stáli ve frontě na vstup do kostela, aby uctili ostatky svatého Mikuláše,

který je patronem Ruska. Všude jsem viděl plné kostely nadšených lidí, s čímž se už nemůžeme setkat ve Francii, ani v Belgii, a říkal jsem si, že tohle je téma, které hledám. Jak přecházíme od komunismu k víře, zvláště v zemi, která 70 let trpěla útlakem, kde náboženství bylo opiem lidí. Byly doby za Stalina, Chruščova, kdy do kostela chodili jen staří lidé. Nejmladší neměli náboženské vzdělání. Dnes do kostelů směřují ne jen staré bábušky, ale lidé, kterým je třicet, čtyřicet let. Odpovídalo to tomu, co jsem viděl i v jiných zemích, se vzestupem radikálních náboženství, fundamentalismu, evangelistů ve Spojených státech a v Brazílii... Řekl jsem si, že to je nová utopie, která nahrazuje komunismus, a to je víra. Stala se předmětem mého románu.

Vaše hledání trvalo tak dlouho, protože jste pátral po něčem zřejmě neexistujícím...

Ano, změna se datuje od příchodu Jelcina k moci, který spoléhal na pravoslavné náboženství. Kostely byly zchátralé, v troskách a byl to on, kdo financoval rekonstrukce. A Putin zase sází na pravoslavnou církev. Dnes, ve městech i na venkově, je církev nesmírně mocná. Neplatí daně, budovy jsou v dobrém stavu.

Ale nezhálel jste. V této době jste vydal pět románů a nevyhnul se otázkám čtenářů na to, co bude dál?

Neustále se mě ptali, co se děje s Michelem, Franckem, Cécile, Igorem. Deset let se nekonalo setkání, kde by mi ta otázka nebyla několikrát položena. Přes facebook dostávám zprávy z celého světa. Lidé to chtějí vědět. Pochopil jsem, že nepřijmou nic jiného než samostatný román, který si budou moci přečíst i ti, co nečetli *Klub nenapravitelných optimistů*. Přede mnou stál tedy úkol vytvořit spojení mezi těmito dvěma romány, aby do nich mohl vstoupit kterýkoliv čtenář.

Styl knihy je velkolepý, protože působí dojmem skutečného vyprávění. Budí pocit, že posloucháme někoho, kdo nám přibližuje příběh...

Děkuji, že to říkáte. Dal jsem si hodně práce s tím, aby děj plynul v určité posloupnosti a nepostrádal ladnost a lehkost. Není odstavec, který bych desetkrát, dvacetkrát nepřepsal. Neustále jsem se v textu vracel. Ale těšilo mě to, protože to je skutečná tvorba, která povyšuje psaní nad pouhou práci.

Jsou místa na světě, o nichž se zmiňujete, vesměs cíle různých výletů – Alžírsko, Izrael, Moskva, Paříž, nebo jen nahrazují fiktivní místa, která jste potřeboval využít, aby děj dával smysl?

Postavy za mě rozhodují, kam chtějí jít. Náhodou je to Franck, kdo se vrací do Alžírska, a to byla dobrá věc, protože Alžírsko bylo v červenci 1962 velmi zajímavé. Je to něco, o čem jsme nikdy nemluvili. Známe zemi před alžírskou válkou. Ale po 4. červenci 1962 a vyhlášení nezávislosti není nic. Je to trochu jako po Castrovi na Kubě. Máme dva pokusy nastolit utopickou komunistickou demokracii. Byly to dvě lidské katastrofy, ekonomická, sociální a politická, které skončily diktaturou. Izrael, měl také evokovat to, co mohlo být utopii kibucu, na který jsme dnes úplně zapoměli, a jaký by mohl být nenáboženský sionistický stát.

Píšete: „Věděli jsme, jak vést válku, ale nebyli jsme připraveni na mír“...

Ano, protože Ahmed Ben Bella a jeho nástupce v prezidentském úřadě Houari Boumediene, tedy vůdci Fronty národního osvobození byli vojáci, válečníci, ilegální přistěhovalci. Věděli, jak vést komanda, jak zacházet s kalašnikovy, ale administrativní management, účetnictví pro ně byly naprosto neznámé. Abdelaziz Bouteflika, který byl ministrem zahraničí, a v letech 1999 – 2019 alžírským prezidentem, měl nějaké pojetí o fungování administrativy. Ale ostatní byli podobným vzděláním nedotčení. Přijeli do země, která byla zdevastovaná. Ani si neuvědomovali, jak moc: chyběli zde praktičtí lékaři, chirurgové, zubaři, lékárníci, technici. Země byla rozbitá.

Všechny tyto profese byly v rukou Francouzů?

Ano! Když 850 000 Francouzů opustilo Alžírsko, zůstali v zemi pouze důchodci a staří lidé kteří nechtěli odejít nebo neměli ve Francii nějaké zázemí. A do země přicházeli lidé, kteří ji chtěli pomáhat budovat. Tedy lidé na levi, komunisté, troc-kisté, idealisté, antikolonialisté, kteří však většinou nezvládali ekonomii, management, administrativu. Chyběly však i peníze. Vláda mohla fungovat pouze tehdy, když přišly daně. Žádné však

nebyly, zásoby ropy v letech 62–63 byly také nulové. Země žila jen díky penězům, které uvolnil de Gaulle. Byly to velmi těžké roky, ale nechyběl idealismus a nadšení. Byla tam trochu strana „revoluce z roku 1917“, rovnostářství, ale rozbilo to ekonomickou realitu.

Proto také píšete: „Nejdůležitější v zemi zaslíbené není země, je to zaslíbení“?

Ano, protože si uvědomujeme, že pokaždé, když se snažíme uskutečnit sny, selže to. Uvzneme tvář v tvář principu reality. Vždy můžete popřít realitu, ale dostihne vás. Když utrácíme peníze, když se jednoho dne dopustíme závažných ekonomických chyb, zaplatíme za ně. Finance řídí všechno.“

Je tento návrat do minulosti také cestou, jak se jako autor může odtrhnout od šílenství dnešního světa?

Ne. Když jsem psal tuto knihu, mým záměrem nebyl historický román. Říkám to hned na začátku: je to příběh o světě, kde dcery vypadají jako jejich matky a synové jako jejich otcové. Vyprávím příběh o mateřství, otcovství, o ženách, které mají problémy se svými dětmi, o mužích, kteří se snaží najít děti, které jim byly odebrány. Je to jejich jediná motivace, je to jejich podstata. To je nutí běžet, posunout se vpřed. Tato touha, tato věčná problematika, se náhodou rozvine do historické křeči. Igor nemůže najít své děti, protože byl donucen opustit SSSR, nemůže se tam vrátit, protože je to tábor obehnaný ostnatým drátem, a je mu nabídnuto odjet do Izraele, vykonávat misi jménem vlády. Ale nemá to jen politický rozměr: chce znovu vidět svou ženu, kterou i přes uplynulých patnáct let stále miluje, a shledat se se svými dětmi. Právě tyto lidské příběhy mě zajímají především.

Na začátku knihy Michel připomíná knihu Bonjour tristesse (Dobrý den, smutku, 1954) od Françoise Saganové. Louise mu odpovídá, že jde o smutné čtení. A Michel zvrdí, že romány, které nejsou ani trochu smutné, nejsou ani příliš zajímavé. Myslíte si to také?

Ne, to je vtip. Ale je to také způsob, jak se cítit dobře, jsou to knihy, kde je nám řečeno, že každý v sobě má poklad a že ho musíme hledat. Zajímavostí jsou potíže, kterými hrdina prochází. Pokud se lidé mají všichni rádi, jsou hodní, dobří, je těžší napsat

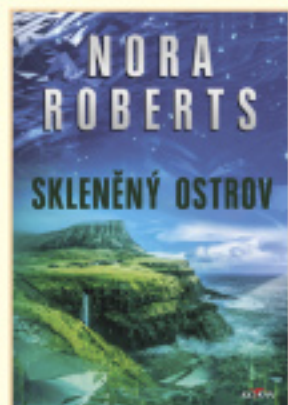
román. K napsání románu potřebujete konflikty, problémy mezi lidmi. To je zajímavé. Tento román je založen pouze na jedné postavě: Cécile. Pokud miluje svou dceru, pokud neměla poporodní deprese, souhlasí s tím, že otevře svou náruč muži, kterého nenávidí, pokud s ní má silný vztah. Je to drama, které zažívá mnoho matek.

(Ze zahraničních pramenů)

Video – Jean Michel Guenassia představuje v Praze svůj román Klub nenapravitelných optimistů

<https://youtu.be/LLbodVvcSbs>

Nora Roberts

SKLENĚNÝ OSTROV

Šest strážců musí putovat do Irska, kde je čeká pátrání po Ledové hvězdě. Nesmrtelný bojovník Doyle zde musí navíc čelit své tragické minulosti. Po boku má archeoložku Riley, která si chtě nechtě musí přiznat, že k Doylovi cítí něco víc. Výprava samotná je ovšem nejmenší starostí strážců, mají totiž v patách temnou bohyni toužící nejen po Ledové hvězdě, ale i jejich krvi.

Doporučujeme, rozsah 312 stran, cena 349 Kč

James Patterson

ZAČNI SE PTÁT

Po vyhazovu od policie provozuje Bill Robinson penzion na pobřeží a o okolní svět se moc nezajímá. Když se ale v přilehlém městečku objeví nová droga, uvědomí si bývalý detektiv rozsah nebezpečí a s přítelem Nickem začne pátrat po zdroji. Netuší, že stojí proti drogovému bossovi, který své plány kvůli neškodnému vysloužilci měnit nehodlá.

Doporučujeme, rozsah 240 stran, cena 349 Kč

Emma Haughton

NEŽ PADNE TMA

Doktorku Kate zasáhla osobní tragédie. Aby unikla neúnosné realitě, využije příležitosti strávit rok v malé výzkumné stanici na Antarktidě. Její předchůdce údajně zemřel při tragickém neštěstí. Čím více však ubývá denního světla, tím více je všem členům základny jasné, že nešlo o pouhou nehodu a že vše pohlcující tma a nesnesitelná zima zdaleka nejsou jediným nebezpečím.

Vychází 19. dubna, rozsah 344 stran, cena 349 Kč

Matthew Costello, Neil Richards

VRAŽDY
V CHERRINGHAMU –
TAJEMSTVÍ
PRÁZDNÉHO TREZORU

Dva mladíci objeví na místní farmě vzácný historický artefakt. Předmět uschovají u někdejšího profesora archeologie, který ho uzamkne ve svém bezpečnostním sejfu. Hurá, nezbyvá než se nálezem pochlubit v hostinci. Když ale dorazí odborník, aby stříbrný poklad ocenil, trezor je prázdný!

Doporučujeme, rozsah 136 stran, cena 199 Kč

Philipp Schott

ZVĚROLÉKAŘ ZASAHUJE

Jaké to je léčit epileptického pštrosa nebo kočku, která spolkla minci? Zvěrolékař Philipp Schott vypráví kuriózní příběhy o svých zvířecích pacientech a dělí se také s vtipem a nadhledem o cenné rady a triky, které mohou být pro vás jako majitele zvířecích mazlíčků užitečné: třeba jak podat kočce lék nebo co s rybou, která spolkla další rybku.

Doporučujeme, rozsah 192 stran, cena 279 Kč

Wilbur Smith

ŘEKA BOHŮ –
NOVÉ KRÁLOVSTVÍ

Hui žije obklopen láskou milovaného otce, vládce města Lahun, jehož má nahradit. Za fasádami paláců se však rodí špinavé spiknutí, které Huie přivede až do postupného zajetí uprostřed nepřátel Egypta. Mladému vyhnanci nezbyvá než svým věznilům přísahat věrnost, postavit se do čela jejich armády a v nelitostné bitvě, v níž bojují samotní bohové, získat slávu jako nový hrdina.

Vychází 24. dubna, rozsah 376 stran, cena 399 Kč

Karin Lednická

ŽIVOTICE: obraz (po)zapomenuté tragédie

Životice: malá vesnice uprostřed Těšínského Slezska. Po Mnichovu zabrána Polskem, po 1. září 1939 se jako dobyté území stává součástí Říše.

Během války zde tudyž panovaly zcela jiné poměry než v protektorátu. Probíhala tu největší germanizační akce v Evropě. Kdo se nepodvolil, byl vysídlen nebo skončil v lágru. Účast na veřejných popravách byla povinná. Stanný soud zasedal téměř nepřetržitě – často přímo v bloku smrti nedalekého koncentračního tábora Auschwitz (Osvětim).

Starosta Životic zaujal jednoznačný postoj: pěstoval vřelé vztahy s nacistickými pohlaváry a s obyvateli obce začal mluvit německy.

V atmosféře všudypřítomného strachu se Životičtí snažili vydržet do konce války. Nepodařilo se jim to. V noci ze 4. na 5. srpna 1944 zastřelili partyzáni v místním hostinci tři příslušníky gestapa.

Následovalo tragické ráno 6. srpna, během kterého gestapo zavraždilo šestatřicet mužů ze Životic a okolí. Někteří z nich zemřeli před očima svých blízkých. Jiní opodál, protože je gestapáci nutili běžet. „Zastřelen na útěku“, stálo pak v hlášení.

Podle velitele zásahu Guida Magwitze to měla být „krvavá msta za zavražděné kamarády“. Pojal ji vskutku důkladně, protože odvetné akce pokračovaly až do února 1945. Během nich zemřeli další lidé, desítky jich byly odvečeny do koncentračních táborů. Vrátili se čtyři. Vzhledem k počtu obyvatel patří Životice k nejpostiženějším obcím na území České republiky.

A přece jejich tragédie upadla v zapomnění.

Karin Lednická ten příběh znovu přivádí k životu. Kombinuje přepis vyprávění pamětníků a dokumentární část, při níž čerpá z pečlivých rešerší. Text doprovází bohatá obrazová příloha, která podtrhuje autentičnost zaznamenaného.

Vázaná, 248 stran, 349 Kč, ISBN 978-80-88362-08-1, EAN 9788088362081

Vydává Bílá vrána

Zakoupit můžete zde

<https://www.kosmas.cz/knihy/502650/zivotice-obraz-po-zapomenute-tragedie/>

Ukázka z knihy na dalších stranách

www.karinlednicka.cz

Prolog 1941

Tatínek přichází ze šichty a neusmívá se tak, jako se donedávna usmíval.

Dvouletý Brunek neví nic o starostech dospělých, ale tolik už vnímat dokáže, aby pochopil, že něco je jinak než dřív. Zpočátku se polekal, že je to jeho vina, a proto se snaží být hodný, tichý. Umýt si před jídlem ruce bez vyzvání a při modlitbě nesahtat nedočkavě na lžici. Nenosit domů bláto na botách. Sedět celý den poslušně v brázdě a nikam neodbíhat, zatímco dospělí vykopávají brambory.

Jenomže nic z toho nezabírá. Maminka má stále divný výraz v očích a tatínek mluví pořád miň.

Dneska ze sebe po příchodu z roboty vysoukal jedinou větu: „Chlapi na šachtě říkali, že je lepší, abych nepodepsal.“

Maminka jenom stiskla rty do čárky, povzdechla si a malinko pokývala hlavou.

Pak už neřekl nikdo nic, až modlitbu před jídlem. Teď maminka stojí u mycího a uklízí po večeři. Tatínek sedí u kamen, hledí do ohně, který probleskuje škvírou mezi dvířky, a skoro by se mohlo zdát, jako by v místnosti vůbec nebyl. Teprve po drahné době vstane, nadechne se a řekne jediné slovo: „Nepodepíšu.“

Fenomén volkslisty, tedy Německého národního soupisu, je temná linka provázející průběh druhé světové války na Těšínsku. Významnou měrou ovlivnil také poválečné uspořádání, jeho dozvuky byly patrné ještě mnoho let po osvobození. Občas se projeví dodnes. O co šlo?

K ozřejmění souvislostí je nezbytné vrátit se do října 1938, kdy po podpisu mnichovské dohody dochází nejen k obsazení Sudet (což je všeobecně známo), ale zároveň k záboru Těšínského Slezska (což je ve zbytku České republiky známo povážlivě méně). Území se stalo součástí Polska a během několika měsíců z něj bylo deportováno přes třicet tisíc obyvatel české národnosti a také Poláků, kteří byli označeni za „čechofilý“. Odsun probíhal velmi dramaticky a při jeho realizaci se nejednou projevil pocit polské křivdy z toho, jak byla v roce 1920 (tedy po rozpadu Rakouska-Uherska) stanovena hranice mezi vzniklými národnostními státy, a z následné vlny čechizace.

Od října 1938 se tudíž Těšínsko stává součástí Polska a po zahájení druhé světové války, tedy po 1. 9. 1939, je Němci coby součást dobytého území přičleňují k Říši, k vládnímu okresu Katovice.

Vzhledem k tomu se na tomto kousku nynější České republiky odvíjela druhá světová válka zcela odlišně než v protektorátu. Okupační teror měl mnoho podob: hned v úvodu nacisté zlikvidovali polské elity a vyhlásili

Životice

obraz (po)zapomenuté
tragédie

Karin Lednická

představitelů studentských organizací po pohřbu Jana Opletala). Rozdíl v míře veřejné pozornosti, které se těmto dvěma událostem v současnosti dostává, je zarážející.

Vraťme se ale na Těšínsko na začátku druhé světové války. Rostoucí tlak na přijetí volkslisty byl součástí největší germanizační akce v celé Evropě. Na předmětném území byly zřizovány přesídlovací tábory, do nichž směřovaly tisíce lidí německé národnosti z Volyně, Bukoviny a Besarábie. Ti měli obsadit domky a polnosti uvolněné původním, tj. neněmeckým obyvatelstvem.

Nejjednodušší by samozřejmě bylo odsunout původní obyvatelstvo do pracovních nebo koncentračních táborů, případně ho vyvraždit, jako se to dělo ve východnějších částech Evropy. To však naráželo na podstatný problém: významná část lidí na Těšínsku představovala kvalifikovanou pracovní sílu v dolech a hutích, bez níž se říšské válečné hospodářství nemohlo obejít.

Z tohoto důvodu se Němci rozhodli nabídnout lidem zdánlivě lákavou možnost: přihlásit se k německé národnosti. Zprvu se domnívali, že místní tuto nabídku přivítají a s radostí využijí – ovšem tento předpoklad se ani zdaleka nenaplnil. Zájem o volkslistu byl velmi vlažný, a to nejen kvůli národnostnímu citění (které bylo na Těšínsku s ohledem na události předešlých dvou dekad velmi zjitřené), ale také kvůli povinnosti narukovat do wehrmachtu (která z přijetí vyplývala).

Nepomohly ani lepší potravinové lístky, šatenky a řada dalších výhod, kterých mohli volkslisty požívat.

A tak okupační moc přitvrdila. Už samotné přihlášení k české a zejména k polské národnosti začalo být považováno za akt proti Říši. Začal mohutný nátlak a všudypřítomná represe.

Zvláštní zákon z prosince 1941 postavil místní Poláky (tedy ty, kteří si zachovali polskou národnost a odmítli volkslistu) téměř na roveň Židům, čemuž odpovídala i míra uvalených restrikcí a nařízení. Lidem bylo zakázáno užívat mateřskou řeč na veřejném prostranství, měli omezený vstup do hromadných dopravních prostředků, byli přeřazováni na horší pracovní pozice a na jejich mzdu byla uvalena dodatková patnáctiprocentní daň (říkalo se jí daň z porážky).

Setrvalým odmítačům byl bez náhrady vyvlastňován majetek a byli deportováni do speciálně zřízených přesídlovacích táborů zvaných polenlágry nebo nasazováni na nucené práce. A ti nejvzpornější končili na šibenicích: popravy byly vykonávány veřejně. Kdo neměl volkslistu, byl mnohdy nucen věšení přihlížet. Kdo se bez řádné omluvy nedostavil, měl problém. I pouhá neúčast na popravě mohla být v krajním případě považována za nepřátelský akt proti Říši.

Obec Životice byla součástí zabraného území. Od roku 1932 zde starostoval Henryk Mokrosz, majitel proslulého hostince, jehož průčelí zdobila velká malba jelena. V „horní hospodě“, jak se podniku přezdívalo, se odehrávala divadelní představení, spolkové schůze, karbanické sešlosti, turnaje v kuželkách, bály, dětské besídky. Nebylo to však pouze centrum společenského života pro široké okolí, ale také oblíbená zastávka formánů, poněvadž příčinlivý hostinský nechal pro jejich povozy vybudovat u silnice prostorné stání.

Henryk Mokrosz byl zkrátka muž s maximálně vyvinutým smyslem pro kšeft. A také to byl muž velmi autoritativně založený a výsostně pragmatický – v historické paměti Životických se dochovala vzpomínka na to, že vyvěsil polskou vlajku už pár dní před polským zábořem. Zatímco v politických kuloárech ještě stále probíhala vášnivá jednání, starosta Životice měl jasno.

Nikdy se už nedozvíme, jestli tento čin zapříčinil brilantně přesný odhad situace, nebo jakýsi druh vizionářství. Druhou zmíněnou možností by mohla podpořit zajímavá skutečnost, že za první Republiky československé byla z jeho příkazu obecní kronika psána polsky. Životice, takový malý ostrůvek vzdoru.

Mokroszův podpis pod zápisy z jednání obecního zastupitelstva vždy dominuje, vždy je největší. Občas se některý z radních pokusil starostovi v tomto ohledu konkurovat, ale i na to našel Mokrosz zbraň: začal se podepisovat jako poslední. Aby měl jistotu. Aby bylo všem jasné, kdo je tady nejdůležitější. Úsměvný detail, který ale může vnímavému pozorovateli ledacos napovědět o starostově osobnostním uspořádání. Obdivuhodnou připravenost a nezdolnou flexibilitu neztratil ani s nástupem německé okupace – na hospodě s jelenem visela nacistická vlajka hned zrána 1. 9. 1939, kdy Německo vstoupilo na polské území. A jen co hákový kříž zavláhl na průčelí, začal se Herr Bürgermeister podepisovat Heinrich Mokrosch a stále častěji i v běžných rozmluvách užíval němčinu.

„Taki szkopyrtok!“ říkali místní ve slezském nářečí.

Kdyby totéž vyjadřovali česky, označili by starostu za převlékače kabátů. Kam vítr, tam plášť. Toto umění ovládal Henryk Mokrosz a Heinrich Mokrosch dokonale.

Prospěchářství a konformita v jeho osobě vytvořily dokonalou symbiózu. Kdo jde na ruku vládnoucí moci, tomu je vládnoucí moc nakloněna.

Toto základní pravidlo platí za každého režimu, říkal si Heinrich Mokrosch, a podle toho začal ve starostovském úřadu konat.

Obyvatelé Životice měli poznat jeho novou tvář.

1942

„Postarám se o to, abys už nespál ve své posteli!“ procedil Heinrich Mokrosch mezi zuby a z přimhouřených očí mu číši

zášť. Možná i špetka pobavení, pohrdání. Nepronel tuto větu poprvé, v uplynulých měsících se pro něj stala náhražkou pozdravu, kdykoli svého vrstevníka potká.

Karol Wajner se stáhne a nic nenamítá. Ví, že by to bylo zbytečné, a nechce Mokrosche zbytečně dráždit.

Co kdyby svou výhrůžku splnil? Co by pak bylo s jeho rodinou? Kdo by se o ně postaral?

Se starostou se znají už čtyři desetiletí, ze školy. Dělí je od sebe pouze dva roky. A propast ve smýšlení, chování, životním směřování. Počátek jejich neurovnaného vztahu poznamenaly drobné projevy školní šikany, záštiplné pohrdání. Karol v patnácti letech nastoupil na šachtu Barbora, Henryk v květnu 1917 koupil od rodičů své nastávající hostinec v centru obce.

Zatímco Henrykovi kšefty jenom kvetly a stal se nejvýznamnější osobností vesnice, Karol celá desetiletí rubal uhlí a vedl tichý, skromný, rodinný život. Kdyžmu nedávno při odchodu do penze vyměřili důchod, dostal pouhých šestnáct říšských marek, ze kterých šestičlenná rodina vyžít nemůže. Ještě že mají hospodářství a kravku. Každé ráno sice musí odnést povinnou dávku mléka do sběrný, ale pořád je to lepší, než kdyby neměli nic.

S nouzí by se ještě člověk nějak popasoval, kdyby nebylo těch dalších věcí. Kdyby nebylo války.

Stále více lidí ve vesnici si bere volkslistu – dílem proto, že je k tomu vehementně přemluvil Mokrosch, dílem proto, že se jim pak v mnoha ohledech snáze žije.

No jo, ale zároveň to má jeden velký háček. Chlapi, na které se vztahuje vojenská povinnost, musí okamžitě narukovat do wehrmachtu. Ve tvářích jejich manželek a matek je dobře znát, jak se strachují o své blízké tam kdesi na frontě. Jak se bojí, když jim u branky zastaví pošťačka, protože zrovna dneska může nastat obávaný den, kdy jim doručí dopis s úředním oznámením, že ten jejich padl ve službě Vůdci.

A ještě k tomu se ti, co si ponechali českou nebo polskou národnost, na volkslistaře koukají přes prsty. Jako na zrádce.

Strašná doba. Člověk vůbec neví, jak se má rozhodnout. Co je menší zlo.

Karol si už od Mokrosche hodněkrát vyslechl zlostný apel, aby konečně vzal rozum do hrsti a podepsal. Zpočátku, než se věci takhle rozběhly, se chtěl prostě jenom přidržet své národnosti, kterou převzal po předcích. Později se hlavním důvodem jeho odmítavého postoje vůči volkslistě staly myšlenky na nejstaršího syna Viléma, kterého on ani jeho žena Magdalena nechtěli spatřit v německé uniformě. Jenomže nedávno byl Vilém poslán na nucené práce do Německa. Už od něj přišel lístek, velmi stručný, ale přece jenom dokazující, že je naživu. Na poštovním razítku stálo Leipzig, Lipsko.

Vilémovým odvedením na nucené práce hlavní argument proti volkslistě zmizel. Karol Wajner, na kterého se už vojenská povinnost nevztahovala, se rozhodl v zájmu rodiny podepsat. Budou dostávat lístky na více jídla a ošacení. Nebude jim hrozit, že je kdosi vyžene z domu a nastěhuje do jejich domku jakési přivandrovalce bůhvíodkud. A oni sami že neskončí v polenlágru, v Auschwitzu nebo v nějakém jiném koncentračním táboře, jako se to stalo tolika lidem v kraji. ...

Petr Prouza NA HRANĚ DNŮ

Poutavá kniha Petra Prouzy vznikla na neobvyklý popud nadšené české čtenářky jeho románu *Psychiatr*, která pobývá v pečovatelském ústavu v Bavorsku po těžkém úrazu. Dobrodružný život paní Eriky se občas promítne na pozadí Prouzova svébytného vyprávění jako inspirace, ale kniha *Na hraně dnů* je hlavně o jeho vlastních vzpomínkách a výjimečných lidech, které poznal a prožil s nimi klíčové momenty svého života.

Nejobsáhlejší část vzpomínek, tvořící téměř polovinu knihy, přináší Prouzovo svědectví o vztahu se spisovatelem Milanem Kunderou včetně řady dosud ne-

známých podrobností, týkajících se jeho utajených časopiseckých horoskopů, udavačské aféry v roce 2008 či skutečné pravdy o jeho českém občanství. V přátelském a originálním vztahu byl Kundera nejprve citlivým mentorem jeho tvorby, ale hlavně blízko sebe prožívali události kolem srpna 68, kdy se i Prouza objevuje výrazně na hraně dnů jako reportér, básník a spisovatel.

Vedle Kundery v knize vystupují v nevšedních situacích autorovi blízcí přátelé, kteří se též s Kunderou znali nebo se s ním potkali.

Byli mezi nimi pro Prouzu stěžejní přítel politik Jaroslav Šabata, dále básník Jan Skácel, filozof Karel Kosík a malíř Karel Laštovka. V rozličných osobních setkáních se pak objevují spisovatelé Bohumil Hrabal, Ladislav Fuks, Ludvík Vaculík, Eva Kantůrková či politici Václav Havel, Václav Klaus, Petr Pithart, Jan Kavan a mnoho jiných. Unikátní a přitažlivé je i autorovo vyprávění o Finsku, kde žil několik let jako manžel české velvyslankyně.

Vázaná, 384 stran, 359 Kč, ISBN: 978-80-7244-462-5, EAN: 9788072444625

Zakoupit můžete zde https://www.sulc-svarc.cz/kniha/Na_hran%C4%9B_dn%C5%AF

Ukázka z knihy a videorozhovor na následujících stranách

www.sulc-svarc.cz

Petr Prouza

NA HRANĚ DNŮ

To už jsem ale ukázkou z Listů, milá paní Eriko, notně předběhl můj tehdy ještě přešlapující studentský čas. Z koleje v Černé ulici jsme se měli po prázdninách roku 1964 už jako studenti čtvrtého ročníku nastěhovat do nových studentských kolejí Na Větrníku, naproti sídlišti Petřiny. Jenže ouha, stavbaři jako obvykle plán nesplnili a nás čekala pořádná darda.

Bylo to kvapné řešení v nouzi nejvyšší, kdy už za týden začínala výuka. Do tělocvičny Pedagogické fakulty v Rettigovce se narvalo asi dvacet patrových pryčů s vojenskými slavníky, bez nočních stolků, se třemi zpuchřelými věkovitými skříněmi, prostě hrůza. A to tedy nebyla vysokoškolská kolej, nýbrž ubytovací ratejna pro třicet osm studentů našeho čtvrtého ročníku včetně mě.

Snažil jsem se tam být co nejméně. Polovina našeho studijního kroužku na fakultě byla z Prahy, tak se zejména o víkendech

pořádaly různé nekonečné sleziny s mnoha řečmi o všem možném, doplněné kávou a levným vínem.

Třeba Pavel Rychetský bydlel nedaleko na Národní třídě a jeho matka, vedoucí právního odboru na Hradě, byla přívětivá, noblesní dáma. Mimo jiné byla pro mne důkazem blbosti černobílého vidění. Samozřejmě že na tak exponovaném místě byla členkou strany, což ale nevylučovalo slušného člověka.

Jezdil jsem také častěji domů i za cenu vynechávání některých seminářů. Jenže to odpadlo, když jsem vítězně obstál při konkurzu na místo pomocné vědecké síly čili pomvěda na katedru mezinárodního práva a politiky. V šedesátých letech to byla hvězdná katedra se světově uznávanými profesory Rudolfem Bystrickým a Vladimírem Outratou. Oba příjemní pánové dříve působili jako velvyslanci, Bystrický ve Velké Británii a Outrata přímo ve Spojených státech.

Ovšem i rasově motivované kádrové čistky v roce 1951 na ministerstvu zahraničí je oba spásně nasměrovaly do školství, aby se posléze jako vyučující ocitli na právnické fakultě. V čase pobytu na sekretariátu katedry mne vedle neobtěžující administrativní činnosti či různých rešerší i z cizojazyčného tisku čekaly skoro vždy i pro mne poutavé rozhovory s pány profesory i dalšími členy katedry, třeba s tehdejšími docentem Potočným.

Naštěstí asi po dvou měsících jsme se ještě na sklonku roku 1964 stěhovali do konečně dohotovených, zcela nových vysokoškolských kolejí Na Větrníku v Praze 6. Zprvu šlo jen o jednu masivní čtyřpatrovou budovu, kde jsme s kolegou a kamarádem Tondou Kovaříkem se štěstím obsadili trochu větší centrální dvoulůžkový pokoj v lomu chodby. Po předchozím ubytování v Černé a zejména Rettigovce to pro nás byl úplný ráj.

Navíc, než se dodělala další budova, byla naše kolej smíšená, dvě horní patra obsadily studentky filozofické fakulty. Tím pádem vzrostla nutnost konzultací studentů juristů se všemi možnými existujícími obory na fildě,

stačilo několik schodů nahoru.

V té době mi už celkem pravidelně vycházela poezie v deníku Mladá fronta, kde ve všedních dnech bývalo skoro po každé na stránkách kultury i místo pro básničku. Vedoucím kulturní rubriky byl mimořádně vzdělaný Václav Falada, o něco starší než já, který v oné povzbudivé atmosféře druhé poloviny šedesátých let novinářské referování o celém uměleckém spektru velice oživil. A jen o pár let později se Vašek bez váhání projevil jako vzácný přítel.

Ze setkání dávných studentů Právnické fakulty UK – snad mi naslouchají i kolegové Josef Lžičar a Pavel Rychetský

Na radu Jiřího Pištory jsem postupně dával dohromady komponovanou sbírku básní, jak mi vysvětlil, i tři roky mezery od odevzdání rukopisu do vydání knihy není vůbec dlouhá doba. A jednou jsem u něho vyzvídal nějaké další nakladatelské zvyklosti a pak se už chystal k odchodu z jeho malé kanceláře v budově Svazu spisovatelů, když kdosi zaklepal a vzápětí vstoupil nenápadný obrýlený muž středních let, se širokým úsměvem a halasivým pozdravem.

Zamířil jsem ke dveřím a chtěl odejít, ale příchozí začal mávat rukama, jako že je to zbytečné, přišel jen na

minutku cosi se Jiříka zeptat a hned zase půjde. Rovněž se usmívající Pištora nás poté představil a tak jsem se seznámil s Ladislavem Fuksem.

To jméno jsem samozřejmě znal, o mistrovském debutu čtyřicetiletého autora, který předminulý rok vydal román Pan Theodor Mundstock, se jednoznačně chvalitebně psalo ve všech možných novinách i časopisech. Ale Fukse osobně jsem neznal, a jak se posléze vyjasnilo, nevěděl jsem o jeho osobě nic.

S nelíčeným zájmem se mě vyptával, co píšu, co studuji, odkud pocházím a už nevím, co ještě. Jirka Pištora do hovoru nezasahoval a jen se nadále pobaveně usmíval. Ladislav Fuks se nás oba následně optal, zda nemáme trochu pochmurné verše, určitě řekl pochmurné, že hledá motto ke svému novému románu. Pištora spontánně přitakal a mně Fuks podal svou navštívenku, abych se mu ozval s příhodnou básní, jistě nějaké podobné verše mám. Načež se obřadně rozloučil a odešel.

– Teda, ten po tobě jede, pravil Pištora s hraným respektem.

– Jak jede? ozval jsem se nadměru nechápavě.

– Ládiček Fuksů je přece na kluky, kontroval Jirka a naschvál zvedl palec nahoru. Jenže já jsem se vskutku prvně v životě osobně setkal s homosexuálem, či jak se tehdy říkalo teplouš nebo buzna, a už to oslovení bylo hanlivé. A ke všemu trestní postih homosexuality zmizel z českého právního řádu až v roce 1961 a to ještě některá vymezující ustanovení v trestním zákoně zůstala.

Paní Eriko, musím pro vás dodat, že jsem určitě něco o homosexualitě četl, ale prostě u nás v Krkonoších jsem žádného nikdy nepotkal. Být to v dnešní době trvale se objevujících všemožných erotických menšin, seznámení s významným gayem by byla plusová událost. Jenže tehdy se homosexualita v běžné

Ladislav Fuks v Růžovém paloučku, sedící Jirka Tušl

společnosti zásadně skrývala, takže i já byl z Fuksova zájmu vyvalený a hned jsem se ptal Jirky Pištory, jako co s tím dál?

– Pokud máš nějakou příhodnou báseň, tak se mu ozvi, třeba ji skutečně použije, ovšem zároveň si musíš připravit jasnou obranu. Jednoznačně seš trvale plápolající sukničkář, střídáš slečny jak na běžícím pásu, nic jiného tě nepřitahuje, anebo se nabízí ještě důraznější varianta, v létě se ženíš!

V tomhle duchu mě Pištora poučoval. A jelikož žádná má svatba právě nebyla na obzoru a naopak jsem díky nehlídanému provozu kolejí Na Větrníku momentálně souběžně zvládal tři přátelské vztahy s budoucími odbornicemi v češtině, archivářství a španělštině, bylo bez váhání rozhodnuto, co Ladislavu Fuksovi předestřu, pokud se mu ozvu.

Už pár let jsem byl pravidelným čtenářem Hosta do domu, měsíčníku vydávaného v Brně, a pokaždé měl pozoruhodný obsah včetně závěrečných malých recenzí šéfredaktora Jana Skácela. Navíc Skácel, ale i Oldřich Mikulášek patřili rozhodně k mým favoritům z novodobé české poezie. A právě pár dnů po setkání s Ladislavem Fuksem jsem do Hosta posílal několik svých básní s doprovodným vyznavačským dopisem Janu Skácelovi. Musím poznamenat, že ona zřejmá souvislost mezi mým souběžným kontaktem s Fuksem i Skácelem, kteří posléze náleželi pevně do mého života, mě tehdy někdy na jaře roku 1965 vůbec nenapadla. A teprve při nakladatelských korekturách mé knižní prvotiny v roce 1967 jsem si oběma dovolil věnovat báseň.

Mladí básníci píšou vesměs existenciální, nepřilišť jásavé básně, ovšem se světélkem naděje. Z té mé zásilky později Jan Skácel některé moje básně do Hosta do domu zařadil. A jak jsem je měl natukané na psacím stroji asi ve třech kopiích, zavolał jsem

Ladislavu Fuksovi, že bych mu tedy několik pochmurných básní poskytl k nahlédnutí.

Myslel jsem, že se sejdem v Klubu spisovatelů na Národní třídě, kam jsem v té době již občas na nějakou schůzku zašel, byť jen na kafe. Ale pozval mě k sobě, do ulice Národní obrany 15 v Praze 6. Byt nebyl nijak rozlehlý, vlastně šlo o dva plus kuchyňský kout, přičemž jedna místnost to byl z různých fotografií i vyprávění známý Fuksův přízračný kabinet s napůl zakrytými zrcadly, spoustou malých obrázků, pohlednic a fotografií, keramických džbá-nečků i všelijakých kýčovitých figurek a různě stíněných svítidel. Na okně byla barevná tapeta a nikdy se nejspíš neotvíralo. A nad kulatým stolem visel velký vycpaný papoušek, mlčenlivý svědek oné svým způsobem vyšinuté atmosféry.

Nejednou se stává, že když se s někým seznámíte, bývá první osobní schůzka jaksi spontánně, neuvědoměle, hodně otevřená a hned zpočátku si povíte věci, k nimž už se posléze nevrátíte. To se přihodilo i při mém setkání s Ladislavem Fuksem v soukromí jeho bytu. A nejspíš zahrála i jedna nečekaná okolnost. V bytě byla podlouhlá chodbička, na jejímž konci byla toaleta s okénkem do dvora. Druhou místnost s kuchyňským koutem obývala tehdy spisovatelova matka. Jak jsem si mnohem později u jiných Fuksových přátel ověřil, třeba právě u Jirky Tušla, který tam chodil dost často, Ladislavovu matku v průběhu let takřka nikdo neviděl. Spíš z nervozity jsem se záhy po příchodu poptal po toaletě. A když jsem se z té místnůstky vracel, střetl jsem se v chodbičce se starší paní, kterou jsem uctivě pozdravil.

Překvapeně mi odpověděla a jaksi ostýchavě se pousmála. Zeptal jsem se Ladislava Fukse, kdo to byl, a on se krátce zmínil o své rodině, otec nedávno zemřel, tak matka nyní bydlí s ním, ten loňský rok byl turbulentní, do toho italské dobrodružství, ale psaní to neovlivnilo, má rozpracovaný román, nijak veselý, spíše právě také pochmurný, Variace pro temnou strunu, a tam by chtěl dát úryvek z mé básně.

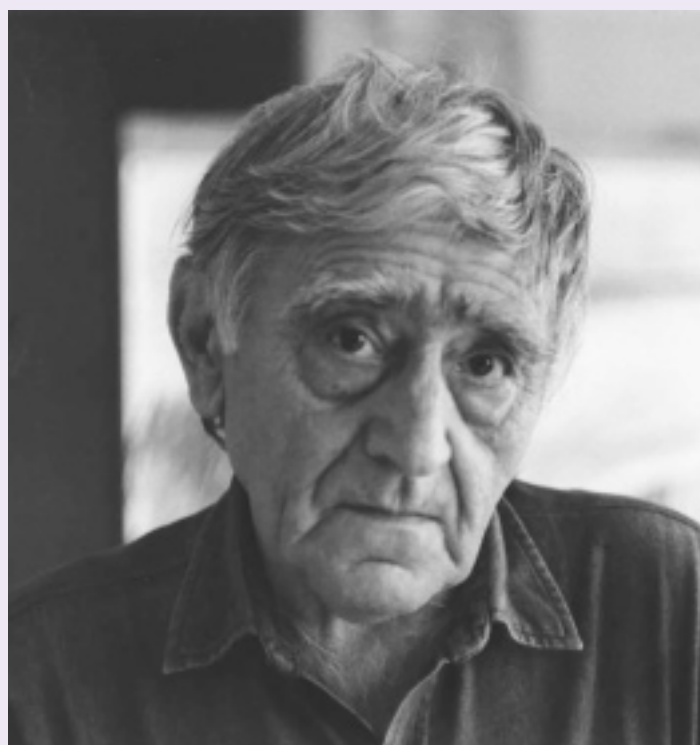
Já v té době nevěděl nic o jeho sňatku v Římě s profesorkou Gulianou Limiti a následném tragikomickém pokračování až do psychiatrické léčebny v Praze, tak jsem ani víc nevyzvídal. Poté na přehrávači pustil kazetu s Donizettim, pro příjemnou náladu, jak mi oznámil. Hudbu z klasických italských oper Fuks jednoznačně preferoval.

Pak jsem chvíli nesouvisle povídal já, že mně zemřel otec, sotva jsem začal studovat v Praze, mám ještě mladší sourozence, bratra a sestru, máti se má co ohánět, ale beru stípko a něco dostávám i za pomvěda na katedře mezinárodního práva. Ano, také sem tam mám už i literární honoráře.

To byla náповěda a já hned z aktovky vytáhl svazeček básní pro případné motto. Fuks verše nahlas přímo deklamoval. Kupodivu záhy jsme se shodli na závěrečném pětiverší z jedné mé nijak jásavé básně, které pak Ladislav Fuks skutečně použil jako motto do své knihy. Vyhledal jsem nyní román Variace pro temnou strunu v knihovně, abych vám, paní

<https://youtu.be/GUEXgL6pxGM>

Jan Skácel

Eriko, příslušné motto mohl ocitovat:

*„Asi znali zamlženost člověčí, / ale nenalézali směr. /
Všude smutek / zasutý mezi brnění / všude růst černého kamene...“*

Bavili jsme se o všem možném, ale byl to svým způsobem konvenční rozhovor a ani mé kamarádky z filozofické fakulty se v něm nevyonořily. Při loučení mi Ladislav opakoval, abych se mu kdykoliv s čímkoliv ozval, ale já mu určitě delší dobu nevolal. Zřejmě jsem se přece jen případných nezvyklých návrhů obával. Teprve následně se k Fuksovi více vrátím, už v jiné konstelaci. Pravděpodobně jsme se ještě v probíhající roce 1965 někde náhodně viděli, ale úmysl chyběl. Teprve počátkem dalšího roku v souvislosti s profesorem Rudolfem Bystrickým mu budu volat. Navíc od jara roku 1965 by můj čas mohl být klidně dvojnásobný. Po onom květnovém seznámení s přitažlivou klavíristkou Zdenkou na přehlídce uměleckých souborů naše známost záhy oboustranně spontánně rychle narůstala. A pochopitelně nešlo minout ani sérii obtížných státnic na právnické fakultě, a taky jsem byl poprvé v redakci poezie nakladatelství Československý spisovatel u básníka Oldřicha Vyhlídal. Události se pojednou začaly přímo valit, poznal jsem řadu nových a zajímavých lidí.

Milá paní Eriko, myslím, že je teď vhodný čas, abyste mi i vy napsala něco o svém životě, jak jsem již zmiňoval, kdybyste začala u svého dětství a dospívání, kde se odehrávalo a kdy docházelo ke změnám, či co vás napadne. Zatím děkuji za pozornost a posílám e-mail s mou výše uvedenou přílohou.

Ariel Lawhon kritika považuje za nejprodávanějšího autora historické fikce.

Napsala a vydala knihy *THE WIFE THE MAID AND THE MISTRESS* (2014), *FLIGHT OF DREAMS* (2016), *I WAS ANASTASIA* (2018), and the *CODE NAME HÉLÈNE* (2020). Byly přeloženy do mnoha jazyků.

Žije v kopcích u Nashvillu v Tennessee se svým manželem a čtyřmi syny. Ariel dělí svůj čas mezi obchod s potravinami a baseballové hřiště.

Ariel Lawhon KRYCÍ JMÉNO HELENA

Tento strhující román se točí kolem čtyř krycích jmen, které používala sylvanová špiónka a protinacistická odbojářka Nancy Wakeová během války... Píše se rok 1936 a Australanka Nancy žije v Paříži. Zde se setkává s bohatým francouzským průmyslníkem Henrim Fioccou. Henri ji okouzlí a jako jeho manželka se Nancy po pádu Francie do nacistických rukou stává LUCIENNE CARLIEROVOU. Pod touto identitou pašuje Nancy lidi a dokumenty přes hranice ke spojencům. Její úspěchy a především schopnost vyhýbat se gestapu jí vynesou další přezdívku: BÍLÁ MYŠ. Nakonec je však i Nancy donucena opustit Francii a milovaného Henriho. Rozhodně se však nevzdává. Na vlastní žádost se účastní školení Special Operations Executives v Británii a stává se pro své spolubojovníky HÉLÈNE. Nakonec je Nancy vyslána zpět do Francie jako smrtící MADAM ANDRÉ, jedna z nejmocnějších vůdkyň francouzského odporu, vyzbrojená vtipem, svou podpisovou červenou rtěnkou a talentem získat pro své lidi jakékoliv zbraně... Pokud však nepřítel zjistí, že tyto čtyři identity označují jednu jedinou ženu, nikdo Nancy a její blízké ne-

ochrání. A čím víc se blíží okamžik, kdy bude Francie konečně osvobozena, tím je nebezpečí pro ty, které Nancy miluje, větší a smrtelnější.

Přeložil Pavel Musiol

Vydává Ikar

Vázaná, 496 stran, 499 Kč, ISBN: 978-80-249-4684-9, EAN: 9788024946849

Zakoupit můžete zde

<https://www.knizniklub.cz/knihy/523820-kryci-jmeno-helena.html>

Více a rozhovor s autorkou na dalších stránkách

Ariel Lawhon: *Kdybych nenapsala knihu Krycí jméno Helena, riskovala bych ztrátu skvělé příteřkyně*

Jak máme rozumět vašemu vyjádření? To jste psala pod nátlakem?

Vůbec ne, to je nadsázka. Kniha Krycí jméno Helena je založeno na skutečném příběhu hrdinky druhé světové války – Nancy Wake. Z novinářky na volné noze, která byla v roce 1933 vyslána na rozhovor s nově zvoleným německým kancléřem Adolfem Hitlerem, se stala hrdinka protinacistického odboje. Je to milostný a válečný příběh a příběh o mimořádných přátelstvích za mimořádných okolností. Je to moje nejoblíbenější věc, kterou jsem kdy napsala.

Ale to jste odpověděla jen na část otázky...

Já to dopovím. Matka mé dobré kamarádky mi před několika lety několika lety poslala e-mailem Nancyin příběh a dodala, že pokud o Nancy nenapišu knihu, už nemůžeme být přítelkyně...

Bylo složité shromáždit podklady?

Ve srovnání s některými mými jinými knihami to bylo relativně snadné. Musela jsem přečíst jen čtyři biografie místo padesáti. A měla jsem štěstí, že jednu z těchto biografií napsala sama Nancy Wake. Takže jsem byla schopná dát román dohromady pomocí jejích vzpomínek a zkušeností.

Co by o vás prozradil internet?

Že jsem bezesporu romanopisec a díky pandemii COVID19 i hraniční hypochondr. Kdyby někdo pátral po tom, co nejčastěji vyhledávám, asi by se divil. Proč mě třeba zajímá,

**Láska je mocnější
než válka**

©Kay Chance Photography

jak funguje automobilový motor poháněný dřevěným uhlím až po popis příznaků zápalu plic a v jakém ročním období zamrzne řeka Kennebec? Někdy, když zkoumám typy zbraní pro knihu Krycí jméno Helena „říkám“ Googlu, aby se nebál, že jsem spisovatelka, která dělá výzkum pro svou příští knihu. Vždycky se trochu obávám, že se nějaký internetový slídlil bude divit, proč se žena v domácnosti v Nashvillu ptá na fungování bazuky a jaké typy pistolí z druhé světové války měly tlumiče.

Co očekáváte, že si čtenáři odnesou z četby vaší knihy?

Byla bych ráda, kdyby zavírali knihu po přečtení poslední stránky s přesvědčením, že láska je mocnější než válka nebo strach nebo jakékoli jiné nehezké okolnosti, kterým

čelí hrdinové, kteří jsou ochotni stát v ohni, aby ostatní mohli bezpečně projít. Že bychom si měli vzpomenout a oslavit Nancy Wake za všechny mimořádné věci, které udělala během války. Že někdy jsme stateční jen tehdy, když musíme být, ale že všichni máme šanci to v určitém okamžiku našeho života projevit.

Je pro vás po zkušenosti s knihou Krycí jméno Helena jednodušší psát další díla?

Bohužel ne. Je to stále těžší a těžší, protože teď vím, co očekávat a zvyšují se i nároky na mě samou. Tvůrčí proces však zůstává zábavný a to je důležité, protože mi zůstává možnost vracet se a upravovat, případně škrtat. Jakmile je kniha vydána už to možné není.

Jaký je to pocit, držet knihu s vaším jménem na přebalu?

Někteří autoři vám řeknou, že je to jako držet poprvé své dítě, ale myslím, že je to nesmysl. Moje děti plakaly a kroutily se a chtěly ležet v postýlkách. Když poprvé držím svou knihu, pohlí mě velký pocit klidu. Má práce je hotová. Zatímco první objekty mých dětí mě ohromilo, protože jsem věděla, že moje práce právě začíná.

Které pasáže se vám psaly nejobtížněji?

Popisy bojových scén. Nikdy jsem nepsala knihu, v níž by mé postavy šly do války. Chtěla jsem tyto pasáže popsat autenticky, aby se čtenář cítil, jako by tam byl s Nancy a pžival s ní všechna nebezpečí.

Jak vás napadl název knihy?

Můj původní titul byl Bílá myš, protože tak Němci nazývali Nancy. Zdálo se mi to však jako zástupný symbol a změnila jsem jméno na Francouzský špion, což se mi docela líbilo, ale vetoval to můj vydavatel, protože Nancy nebyla „čistokrevná“ Francouzka, a tak to vyhrál Code Name Helene.

Nancy Grace Augusta Wake

(30. srpna 1912 – 7. srpna 2011)
(také známá jako Nancy Fiocca) byla zdravotní sestra a novinářka, která se během druhé světové války připojila k francouzskému hnutí odporu a později k Special Operations Executive (SOE).

Narodila se na předměstí Roseneath ve Wellingtonu, s rodiči se přestěhovala do Sydney v Austrálii. V Sydney Wake navštěvovala North Sydney House-hold Arts (Home Science) School.

V 16 letech odešla z domova a pracovala jako zdravotní sestra. Později odcestovala do New Yorku a poté do Londýna, kde se stala novinářkou.

Ve třicátých letech přesídlila do Paříže, kde pracovala pro Hearst noviny jako evropská korespondentka. Byla svědkem vzestupu Adolfa Hitlera a nacistického hnutí a viděla potulné nacistické gangy bijící židovské muže a ženy v ulicích Vídně.

V roce 1937 se Wake setkala s bohatým francouzským průmyslníkem Henrim Edmondem Fioccou (1898–1943), za kterého se 30. listopadu 1939 provdala. Po vpádu Němců do Francie, žila v Marseille. Během války Wake sloužila jako řidička sanitky. Po pádu Francie v roce 1940 se připojila k únikové síti kapitána Iana Garrowa, ze které se stala Pat O'Leary Line.

V souvislosti s Wakeovou schopností unikat zajetí ji gestapo nazývalo „Bílá myš“. Její život byl však neustále v ohrožení, gestapo odposlouchávalo její telefon a zachycovalo její poštu. Její manžel byl zajat a popraven.

Wake se podařilo přes Španělsko uprchnout do Velké Británie, kde se pod krycím jménem „Hélène“ připojila k Special Operations Executive (SOE) V dubnu 1944 jako člen tříčlenného týmu SOE seskočila Wake padákem

Co vás ovlivnilo jako spisovatelku?

Moje matka. Až do mých dospívajících let mi každý večer četla. Nebýt všech těch příběhů, s nimiž mě seznámila, pochybuji, že bych dnes byla spisovatelkou. Pak moje učitelka angličtiny na střední škole, protože byla první profesionálkou, která mi řekla, že bych mohla být spisovatelkou, kdybych chtěla. A nakonec Agatha Christie, protože Vražda v Orient expresu mě přiměla milovat záhadu s dobrým zvratem a to je to, co se vždy snažím vyjádřit.

Co je nejjednodušší a naopak nejtěžší ve vaší práci spisovatelky?

Nejlehčí? Do práce se dostávám z domova, v pohodlném oblečení a celý den popíjím kávu. Nejtěžší? Samotné psaní. Blikající kurzor je jednou z nejvíce zstrašujících věcí na Zemi. A nikdy, nikdy nebude snazší vzít Nic a proměnit ho v Něco.

Píšete o lidech, které znáte? Nebo si je vymýšlíte?

Obojí. Všechny mé romány jsou plné mých myšlenek, názorů, přesvědčení, preferencí, vtipů, nápadů a pozorování. Ale vystupuje v nich také nekonečný počet lidí, které znám a miluji. Ovšem i těch, které nemusím.

Která rada vám utkvěla v paměti?

Dokončete knihu. Neexistuje kariéra bez dokončené knihy. Dokonalé nápady vás nikam nedostanou. Musíte je dát na papír a udělat je tak dobré, aby je přijali i jiní lidé. Tato rada je univerzální. Ale také bych dodala, že si musíte souhlasit s tím, že píšete špatně. Každý den si poznamenám: „Ariel má povolení psát špatně“ a lístek přilepím na okraj obrazovky počítače. Prázdnou stránku nelze upravovat. A všichni víme, že kouzlo psaní je v přepisování.

Kdo patří k vašim oblíbeným autorům?

Agatha Christie, Diana Gabaldonová, Deanna Raybournová, Stephen King, Louise Penny, Pat Conroy. Přečtu si také cokoliv od Diane Setterfield nebo Liane Moriarty. Existuje tolik dalších, ale toto jsou autoři, ke kterým se znovu a znovu vracím.

Jste schopna vypnout na konci dne a přerušit práci? Pokud ano, co následuje?

Ano. Někdy. Mám čtyři syny, kteří očekávají, že dostanou i třikrát denně najíst, takže je nutné odejít od počítače. Ale to neznamená, že se můj mozek vypne – zejména na konci projektu. Pokud jsem v počátečních fázích románu, mohu dodržovat pravidelné „úřední hodiny.“ Ale na konci chodím jako omámená a neustále slibuji svým dětem, že „mě mohou mít zpět“, jakmile dokončím knihu. Už jsou na to zvyklí, tři z nich jsou teenageři, takže jen protočí oči a vtrhají se do ledničky.

(Ze zahraničních pramenů)

do departementu Allier v okupované Francii, aby spojila SOE s několika skupinami makistů v regionu Auvergne.

Počáteční vztah týmu s šéfem jedné z nich, Gaspardem, byl mrazivý. Chtěl peníze a zbraně od spojenců, ale spolupráci se bránil.

SOE posílala velké množství zbraní, vybavení a peněz. Povinnosti Wakeové spočívaly v určení míst, na kterých se materiál a peníze shazovaly na padácích, shromažďovala je a rozdělávala odbojářům. Wake vlastnila i seznam cílů, které měli makisté zničit před invazí spojenců do Francie. Šlo o narušení komunikačních linek a dalších zařízení po celé Francii, čímž by se bránilo německé reakci na invazi.

20. května byla vyhlášena všeobecná mobilizace odbojářů. Shromáždilo se asi 7000 mužů. Cílem bylo ukázat, že odboj je schopen osvobodit oblasti od Němců vlastními silami.

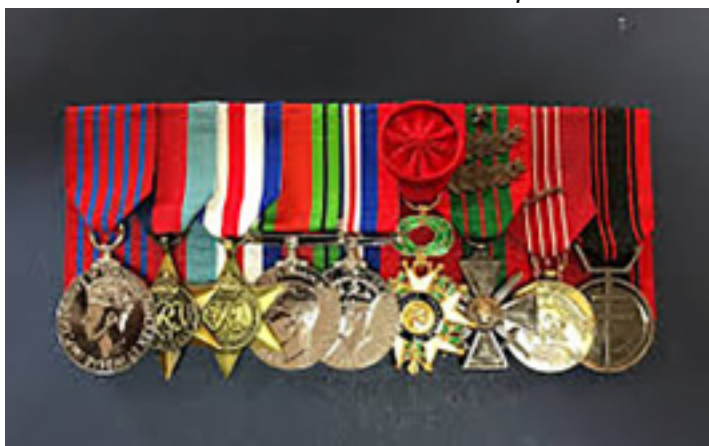
2. června Němci zahájili průzkumný útok na partyzánskou základnu v Mont Mouchet a 10. června podnikli větší útok a za dalších deset dnů donutili odbojáře ustoupit. Wake a členové jejího týmu doprovázeli skupiny makistů na západ do vesnice Saint-Santin.

Radista Rake přišel o svou vysílačku a tým SOE tak ztratil kontakt s Londýnem. Nejbližší vysílačka a operátor SOE byli v Châteauroux, Wake si půjčila kolo a jela na něm do Châteauroux, informovala Londýn o situaci a pak se na kole vracela zpět do Saint-Santin. Ujela 500 kilometrů (310 mil) za 72 hodin. Naštěstí cestovala oblastmi, kde se vyskytovalo málo Němců.

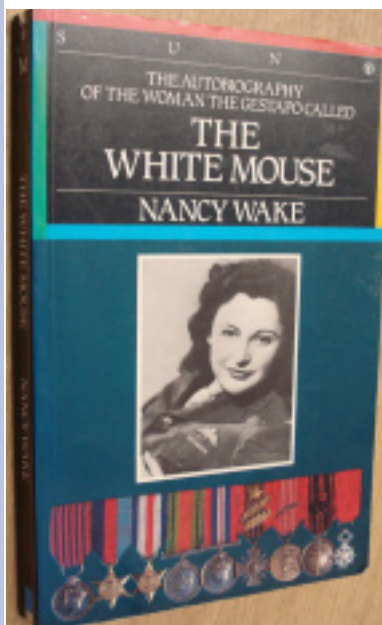
Po invazi amerických vojenských sil do jižní Francie 15. srpna skupiny odporu pronásledovaly ustupující Němce. V polovině září se ona a další členové týmu vrátili do Velké Británie dokončit svou práci.

Bezprostředně po válce byla Wakeové udělena Georgeova medaile, United States Medal of Freedom, Médaille de la Résistance a třikrát Croix de Guerre. Pracovala pro zpravodajské oddělení na britském ministerstvu letectví při ambasádách v Paříži a Praze.

Wake kandidovala v roce 1949 za liberály v australských federálních volbách, v nichž neuspěla, stejně těsně prohrála ve federálních volbách roce 1951.

V tomto roce se přestěhovala zpět do Anglie. Pracovala jako zpravodajský důstojník v oddělení zástupce náčelníka štábu letectva na ministerstvu letectví ve Whitehallu. Rezignovala v roce 1957 poté, co se v prosinci téhož roku provdala za důstojníka RAF—Johna Forwarda.

Na začátku 60. let se opět přestěhovali do Austrálie, opustili však Sydney a odešli do Port Macquarie. O politiku se ani nyní nepřestala zajímat.

V roce 1985 vydala Wake svou autobiografii Bílá myš. Později, po 40 letech manželství, její druhý manžel John Forward, v Port Macquarie zemřel. Pár neměl děti a Wake své medaile prodala. Doprovodila to slovy: „Nemá smysl si je nechávat, pravděpodobně půjdu do pekla a stejně by se roztavily.“ V roce 2001 Wake naposledy opustila Austrálii a emigrovala do Londýna. Stala se rezidentem v hotelu Stafford v St. James' Place, poblíž Piccadilly, dříve britského a amerického klubu. Ráno ji obvykle zastihli v hotelovém baru, jak popíjela svůj první gin s tonikem a vyprávěla válečné příběhy. V hotelu ji přivítali, oslavila tam své devadesátiny. Majitelé hotelu hradili většinu nákladů na její pobyt. V roce 2003 se Wake rozhodla přestěhovat do Royal Star and Garter Home for Disabled Ex-Service Men and Women v Richmondu v Londýně, kde zůstala až do své smrti. Wake zemřela 7. srpna 2011 ve věku 98 let v nemocnici Kingston poté, co byla přijata s infekcí hrudníku. Požádala, aby byl její popel rozptýlen v Montluçonu ve střední Francii. Stalo se tak 11. března 2013 u vesnice Verneix, která se nachází poblíž Montluçonu.

Irene Vallejo **NEKONEČNÝ ZÁZRAK**

**JAK ČLOVĚK STVOŘIL KNIHY
A JAK KNIHY UTVÁŘEJÍ ČLOVĚKA**

Kniha patří do stejné kategorie jako lžíce, kladivo, kolo nebo nůžky. Neumíme si představit život bez tohoto fascinujícího artefaktu, který lidé vynalezli, aby slova mohla volně působit v prostoru a čase, a bez kterého by neexistovala civilizace. Viktoru Franklovi zabavili při příchodu do Osvětlení rukopis, který obsahoval jeho výzkumy za dlouhou dobu, a touha napsat to vše znovu ho udržela při životě. Frankl později uvedl, že i když byli mnozí intelektuálové v horší kondici než ostatní vězňové, život v Osvětlení snášeli paradoxně lépe. Dokázali se totiž izolovat od děsivého okolí a uchýlit se do vlastního nitra. Zachránila je jejich představivost a víra v sílu slov.

Knihy pomáhají lidem přežít velké historické katastrofy i osobní tragédie. Knihy jsou naším svědomím, spásou zoufalých, inspirací milenců, zdrojem osvobozujícího smíchu.

Když porovnáme něco starého s něčím novým – například knihu s tabletem, zdá se, že to nové má větší budoucnost. Ve skutečnosti je to naopak. Čím déle je určitý předmět či nějaká zvyklost mezi námi, tím větší má budoucnost. To nejnovější většinou zanikne nejdříve. I za mnoho let tady budou židle a stoly, lžíce i nůžky, možná však už nebudou tablety a mobilní telefony. Kdoví, jednou třeba nebudou solária, budeme však dál oslavovat zimní slunovrat.

Přeložil Vladimír Medek

Vázaná, 480 stran, 478 Kč, ISBN 978-80-7335-713-9, EAN 9788073357139

Zakoupit můžete zde

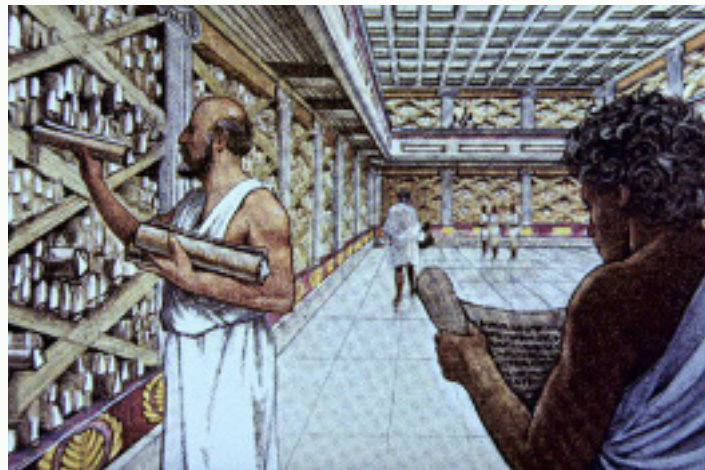
<https://www.leda.cz/Titul-detailni-info.php?i=828#fulldesc>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorkou na dalších stránkách

IRENE VALLEJO NEKONEČNÝ ZÁZRAK

JAK ČLOVĚK STVOŘIL KNIHY
A JAK KNIHY UTVÁŘEJÍ ČLOVĚKA

Po cestách Řecka se pohybují záhadné hloučky mužů na koních. Venkované je z políček nebo ze dveří svých chatrčí pozorují s krajní nedůvěrou. Zkušenost je naučila, že cestují jen nebezpeční lidé: vojáci, námezdní žoldnéři a obchodníci s otroky. Vraští čelo a bručí, dokud nevidí, že zase zmizeli za obzorem. Ozbrojení cizinci se jim nezamlouvají. Jezdci si vesničanů nevšímají. Dlouhé měsíce už stoupají do hor, překračují průsmyky, projíždějí údolím, brodí se přes řeky a plaví se z jednoho ostrova na druhý. Od chvíle, kdy je pověřili oním svérázným posláním, jim ztvrdly svaly a jsou odolnější. Aby splnili svůj úkol, musí se odvážit do divokých krajů, kde se téměř neustále válčí. Jsou to lovci hledající kořist velice zvláštního druhu: mlčenlivou a zchytralou, která po sobě nezanechává stopy.

Alexandrijská knihovna byla největší a nejslavnější knihovna starověku. Byla součástí věhlasného múzea v Alexandrii, vybudovaného z podnětu Ptolemaia I. Sótora. Byla považována za hlavní centrum vzdělanosti od 3. století př. n. l. až do roku 48 př. n. l., kdy za války mezi Caesarem a Pompeiem zčásti vyhořela

po oněch klenotech, které pro něj mají tajní lovci vystopovat, i když při tom čelí netušeným nebezpečím.

Venkované, kteří usedají a opatrně vyhlížejí dveřmi svých chatrčí, žoldáci i lupiči by užasle vyvalili oči a nevěřičně roztáhli ústa, kdyby se dozvěděli, po čem slídí ti cizokrajní jezdci. Hledali totiž knihy.

Šlo o to nejpřísněji střežené tajemství egyptského dvora. Vládce obou zemí, onoho času jeden z nejmocnějších lidí, by dal život (samozřejmě že někoho jiného; u králů to tak chodí vždycky), aby pro svou velkou Alexandrijskou knihovnu získal všechny knihy na světě. Poháněl ho sen o všeobsáhlé a dokonalé knihovně, sbírce, kde by shromáždil všechna díla všech autorů od samého počátku časů.

Vždycky mi nahání strach napsat první řádky, překročit práh nové knihy. Když už jsem obešla všechny knihovny, sešity jsempřeplnila horečnatými poznámkami, když už mě nenapadají žádné výmluvy (a dokonce ani ty hloupé), proč mám ještě počkat, zdržím to o několik dnů navíc, během kterých pochopím, co to znamená být zbabělá. Prostě se necítím schopná začít. Přitom už by všechno mělo být na místě – tón, smysl pro humor, poezie, rytmus, přísliby. Dosud nenapsané kapitoly by už mělo být možné vytušit, jak usilují zrodit se v semeništi slov zvolených pro začátek. Jenže jak se to dělá? Mojí příležitostí jsou v tu chvíli pochybnosti. Při každé knize se vracím do výchozího bodu, s bušícím srdcem všech poprvé. Psát znamená pokoušet se zjistit, co bychom psaly, kdybychom snad dokázaly psát; tak to vyjadřuje Marguerite Durasová a přechází přitom z neurčitého způsobu k podmiňovacímu a pak ke konjunktivu, jako kdyby cítila, že jí země puká pod nohama.

V podstatě se to příliš neliší od všech věcí, které začínáme dělat, než se je naučíme: mluvit jiným jazykem, řídit, být matkou. Žít.

Po všech agoniích pochybností, poté co jsem vyčerpala možnosti odkladů a vytáček, jednoho horkého červencového odpoledne čelím samotě prázdné stránky. Rozhodla jsem se započít svůj text obrazem záhadných lovců slídících po drahocenné kořisti. Ztotožňují se s nimi, líbí se mi jejich trpělivost, stoicismus, promarněný čas, pomalost a adrenalin hledání. Léta jsem pracovala jako badatelka, zkoumala jsem prameny, opatřovala jsem si dokumentaci a snažila jsem se obeznámit s historickými materiály. V hodině pravdy mi však skutečná a doložená historie, kterou objevuji, připadá tak úžasná, že proniká do mých snů a nabývá, aniž bych si to přála, podobu vyprávění. Cítím pokušení ocitnout se v kůži oněch hledačů knih na cestách antické Evropy, rozhárané a plné násilí. A co když začnu líčením jejich cesty? To by mohlo fungovat, ale jak zachovat odlišení kostry historických údajů od svalů a krve představivosti?

Myslím, že výchozí bod je stejně fantastický jako hledání dolů krále Šalomouna nebo ztracené archy, dokumenty však dosvědčují, že v megalomanské mysli egyptských králů opravdu existoval. Možná že tehdy, ve 3. století př. Kr., se naskytla jediná a poslední příležitost uskutečnit onen sen a bez výjimky shromáždit všechny stávající knihy ve světové knihovně. Dnes nám to připadá jako námět nějaké uhrančivé Borgesovy abstraktní povídky – nebo snad jeho velkolepé erotické fantazie.

V epoše onoho velkorysého alexandrijského projektu neexistovalo nic takového jako mezinárodní obchod s knihami.

Ty se daly koupit ve městech s dlouhou kulturní tradicí, v teprve nedávno založené Alexandrii však nikoliv. Prameny říkají, že králové využívali obrovských výhod své absolutní moci k tomu, aby obohatili svou sbírku. Co nemohli koupit, zabavili. Pokud bylo k získání vytoužené knihy potřeba podříznout někomu krk nebo zpusťovat úrodu, dali by k tomu příkaz s tím, že věhlas jejich země převyšuje malicherné ohledy.

Ve škále toho, co byli ochotni podniknout k dosažení svých cílů, měly

samozřejmě své místo i podvody. Ptolemaios III. bažil po oficiálních verzích Aischylových, Sofoklových a Euripidových děl uložených v athénském archivu od jejich uvedení na divadelních festivalech. Faraonovi vyslanci požádali o zapůjčení drahocenných svitků s tím, že svým puntičkářským opisovačům uloží pořídit kopie. Athénské úřady si vyžádaly neslýchaně vysokou zástavu patnácti talentů stříbra, což se rovná milionům dnešních dolarů. Egypťané ji zaplatili, s nabubřelou úctou poděkovali, slavnostně se zapřísáhli, že vypůjčené knihy vrátí dříve, než uplyne – řekněme – dvanáct lunárních měsíců, pohrozili sami sobě hrůznými kletbami, pokud by je nevrátili v dokonalém stavu, a potom si je samozřejmě přivlastnili a záruku nechali propadnout. Vedoucí činitelé Athén se s tím ponížením museli smířit. Z pyšného hlavního města za Periklových časů se stalo provinční město království neschopného soupeřit s mocí Egypta, jenž ovládal obchod s obilím, tehdejší obdobou ropy.

Alexandrie byla hlavní přístav země a její nové klíčové středisko. Tak významná hospodářská mocnost může odjakživa bez okolků zneužívat svého postavení. Všechny lodi, které přistály ve městě Knihovny, ať už připlouvaly odkudkoliv, čekala okamžitá prohlídka. Celníci zabavovali každou písemnost nalezenou na palubě, dali ji opsat na nové papýry, vrátili opisy a původní texty si ponechali. Ony knihy, získané při ztečích lodí, se ocitly v regálech Knihovny s krátkou poznámkou objasňující jejich původ („ze dna lodí“).

Jestliže stojíš na vrcholu světa, žádná úsluha ti nepřipadá přílišná. Říká se, že Ptolemaios II. vyslal posly k panovníkům a vládcům všech zemí na světě. V zapečetěném dopisu je žádal, aby byli tak laskavi a poslali mu do sbírky zkrátka všechno: díla básníků a prozaiků z jejich království, jakož i řečníků a filozofů, lékařů a věštců, historiků a všech ostatních. Kromě toho – a těmi dveřmi jsem do příběhu vstoupila já – králové vyslali po nebezpečných cestách a mořích známého světa zmocněnce s plnými měšci a příkazem koupit co největší počet knih a tam, kde to přijde v úvahu, najít ty nejstarší texty.

Ona záliba v knihách a vysoké ceny, které se za ně platily, přivábily i lotry a padělatele. Nabízeli svitky padělaných cenných textů, nechávali papyrus uměle zestárnout, spojovali několik děl v jedno, aby zvětšili jeho rozsah, a vymýšleli si nejrůznější dovedné triky. Jakýsi mudrc se smyslem pro humor se bavil psaním dovedných děl, opravdových podvrhů propočtených tak, aby vydráždily chtivost Ptolemaiovi. Názvy byly zábavné a mohly by se dobře prodávat i dnes, například „Co Thúkydídés neřekl“. Nahraďme Thúkydida Kafkou nebo Joycem a můžeme si představit vzrušené očekávání, jaké by vzbudil podvodník, který by přišel do knihovny, pod paží podvržené spisovatelovy paměti a tajnosti, které se nikdy neodvážil přiznat.

Vzdor uvážlivým obavám z podvodů se nákupčí Knihovny obávali, aby jim neunikla kniha, která by mohla být cenná, a neriskovali tak, že se faraon rozzuří. Král si každou chvíli obcházel svitky ve sbírce se stejnou pýchou, s jakou sledoval vojenskou přehlídku. Vždycky se zeptal Démétria z Faléru pověřeného správou Knihovny, kolik knih už mají, a ten mu ohlásil současný stav. „Už jich máme víc než dvacet desetitisíců, ó můj králi; a snažím se, abych v krátké době doplnil to, co chybí do pěti set tisíc.“ Hlad po knihách, který se v Alexandrii rozpoutal, se začal měnit ve výlev posedlého bláznovství.

Narodila jsem se ve zemi a v době, v nichž sehnat knihy není nic těžkého. U mě doma se najdou všude. V obdobích usilovné práce, kdy jich mám celé tucty vypůjčené z různých knihoven podporujících mé snažení, je obvykle vyrovnávám do hromádek na židlích, nebo dokonce na podlaze. A také je nechávám rozevřené hřbetem vzhůru jako lomenicovou střechu

hledající dům, který by přikryla. Aby v nich můj dvouletý syn nezmuchlal stránky, rovnám teď navíc hromádky na hlavovou opěrku pohovky, a když si sednu, abych si odpočala, tlačí mě na krku jejich rohy. Když porovnám cenu knih s nájemným ve městě, kde žiji, vychází mi, že jsou mé knihy nákladní nájemníci. Myslím si však, že s nimi všemi, od velkých knih s fotografiemi až po ty staré klížené brožované knížky, které se věčně pokoušejí zavřít jako slávky, je byt útulnější.

Historie úsilí, cest a útrap s cílem zaplnit regály Alexandrijské knihovny se může zdát přitažlivá díky své exotičnosti.

Jedná se o podivuhodné události a dobrodružství podobné bájeslovným plavbám do Indii, které měly zajistit dodávky koření. Tady a teď představují knihy něco tak běžného, natolik postrádají nimbus technické novinky, že hodné lidí věští jejich zánik. Čas od času sklesle čtu noviny články předpovídající vymizení knih, které nahradí elektronická zařízení a vytlačí je nezměrné možnosti trávení volného času. Ti největší sýčkové tvrdí, že stojíme na pokraji konce epochy, opravdové apokalypsy, kdy se knihkupectví budou zavírat a knihovny zůstanou liduprázdné. Zřejmě naznačují, že zanedlouho se knihy budou vystavovat ve vitrinách etnologických muzeí nedaleko hrotů prehistorických kopí. S oněmi obrazy vrytými v představivosti putuji pohledem po svých nekonečných řadách knih a vinylových desek a uvažuji, zda onen starý milovaný svět skutečně co nevidět zmizí.

Víme to určitě?

Knihy obstála ve zkoušce času, dokázala, že je běžec na dlouhých tratích. Pokaždé, když jsme se probudili ze sna našich revolucí nebo z noční můry lidských pohrom, kniha tam stále byla. Jak říká Umberto Eco, patří do téže kategorie jako lžíce, kladivo, kolo nebo nůžky. Jakmile je někdo vynalezl, nic lepšího se vymyslet nedá.

Technika je samozřejmě oslnivá a dostatečně silná, aby svrhla starosvětské monarchie. Nicméně se nám všem stýská po věcech – fotografiích, archivech, starých pracích a vzpomínkách –, které jsme pozbyli vinou rychlosti, s jakou zastarávají, a jejich výtvoři náhle začnou být nepoužitelné. Nejdřív se to týkalo písniček na našich kazetách, potom filmů nahraných na VHS. Věnovali jsme duchamorné úsilí sbírání

předmětů, jež se technika snaží vytlačit z módy. Když se objevila DVD, řekli nám, že konečně máme navždycky vyřešené problémy s ukládáním toho, co chceme uchovat, zakrátko však zaútočili znovu a svádějí nás novými disky menšího formátu, které samozřejmě vyžadují koupit nové zařízení. Kuriózní je, že si dosud můžeme přečíst rukopis trpělivě opsaný před víc než deseti staletími, nemůžeme si však přehrát video nebo disketu nahrané jen před pár lety, ledaže bychom si v komoře na staré krámy nechali jako muzeum pomíjivosti všechny počítače a přehrávače, které jsme kdy měli.

Nezapomínejme, že kniha je už mnoho staletí náš společník ve válce, kterou dějepisné příručky neuvádějí. V boji za zachování cenných výtvořů: slov, která představují pouhý výdech vzduchu; představ, které si vymyslíme, abychom dodali smysl chaosu a přežili v něm; pravdivých, nepravdivých a vždycky jen prozatímních poznatků, které vyrýváme do tvrdého kamene své nevědomosti.

Proto jsem se rozhodla pustit do tohoto bádání. Na počátku všeho zněly otázky, množství otázek: kdy se objevily knihy? Jaký je tajný příběh snah o jejich rozmnožení, nebo zničení? Co se ztratilo cestou a co se zachovalo? Proč se z některých staly klasické? Kolik ztrát přivodily zuby času, nehty ohně a jed vody? Které knihy zlobně spálili a které knihy s vášnivým zaujetím opisovali? Byly to tytéž?

Toto vyprávění se pokouší pokračovat v dobrodružství oněch lovců knih. Tak či onak bych se chtěla stát jejich společníci při pátrání po ztracených rukopisech, neznámých příbězích a hlasech, které zanedlouho oněmí. Možná že ony skupiny průzkumníků sestávaly jen z biřiců ve službách králů zachvácených megalomanskou posedlostí. Možná že nechápali závažnost svého úkolu, který jim připadal nesmyslný, a za noci pod širým nebem, když dohasínaly řěřavé uhlíky táborového ohně, bručeli mezi zuby, že už toho mají po krk, dávat každodenně v sázku život kvůli snu nějakého blázna. Jistě by upřednostnili, kdyby je pověřili nějakým posláním s větší nadějí na povýšení, jako potlačení povstání v Núbijské poušti nebo kontrolou vyčerpání nákladních člunů na Nilu. Tuším však, že když hledali stopu všech knih, jako kdyby to byly součásti roztroušeného pokladu, nevědomky kladli pilíře našeho světa. ...

Knihy mi dávají sílu čelit životu

Irene Vallejo, nar. 1979 v Zaragoze. Jednou mi otec před spaním vyprávěl o Odysseovi a jeho setkání se Sirénami. Tím příběhem to pro mě všechno začalo. Sluncem zalévané Středomoří mě od té doby ještě víc přitahovalo, a tak jsem dostala výstřední nápad studovat klasické jazyky. Nakonec jsem v roce 2007 opravdu získala doktorát na univerzitách v Zaragoze a Florencii. Právě tam jsem několik let žila, navštěvovala jsem knihovny staré stovky let, hýčkala starověké rukopisy a studovala jsem je. Tady začal Nekonečný zázrak, který čtenáři a kritici přijímají tak úžasně vřele.

Na první pohled se zdá, že Nekonečný zázrak (*El infinito en un junco*) se zrodil z fascinace knihami a klasickým světem...

V knize se zaměřuji na témata, která mě fascinovala během mého akademického výzkumu. Šlo především o křehkost knih a jejich houževnaté přežití. V eseji přistupuji k tomuto příběhu pomocí narativních nástrojů. Myslím, že cesta slov napříč staletími a jejich boj se zapomením je velké dobrodružství.

Kde se ve vás vzala posedlost klasickou kulturou?

Pochází z mého dětství, ze štěstí, že jsem mohla před spaním číst pohádky. Jednou v noci se otec, sedící na kraji mé postele, zeptal: „Slyšela jsi někdy o Ulyssesovi, což bylo latinsky jméno Odyssea? A pak už jsem ve své mysli umísťovala sirény, kyklopy, ostrovy, bouře, větry, bohyně Calypso ve své zahradě, viděla Circe připravovat kouzelné lektvary, manželku Odyssea Penelopu, jak pletla rubáš pro svého tchána Laërtese... Řecká mytologie se od té doby stala mým prvořadým zájmem a má zvědavost poznávat starověký svět, který vytvořil tyto legendy, je neukojitelná.

„Cesta slov napříč staletími a jejich boj proti zapomením je velkým dobrodružstvím.“

Souvisí to s vaším záměrem stát se spisovatelkou? Co všechno jste v dětství četla?

Když jsem byla dítě, četla jsem řecké, římské a severské mytologie. Pak

jsem pokračovala ve čtení Jacka Londona, Dickense, Chestertona, Conana Doylea, Stendhala a Conrada. Myslím, že jsem se stala spisovatelkou, protože jsem jako mladá dívka živila po příbězích. Prosila jsem dospělé, aby mi jeden vyprávěli, a pak další a další, což nebyli schopni mně splnit, tak jsem si začala vymýšlet vlastní.

Knihy jako předmět a jako úložiště znalostí je jedním z největších artefaktů, které lidstvo vynalezlo. Zdá se však, že zažívá těžké časy. Myslíte si, že obnoví svou prestiž?

Je pravda, že až dosud knihy nemusely konkurovat tolika volnočasovým alternativám. V tomto okamžiku se každý, kdo se rozhodne číst knihu, vzdává pokušení, které nabízejí jiné možnosti, od sociálních médií po televizní seriály. Ale knihy čelily během své historie ještě děsivějším hrozbám: drancování, válkám, rozšířené negramotnosti, chudobě, ohňům, cenzuře... Pokud knihy dokázaly přežít všechna nebezpečí, určitě bych řekla, že překoná i dnešní výzvy.

„Kdo se rozhodne číst knihu, vzdá se pokušení, která nabízejí jiné možnosti, od sociálních sítí po televizní seriály.“

Už je jisté, že kniha, bude přeložena do minimálně deseti zemí...

Ano, je to velmi příjemné, nedávno byla například práva prodána Číně a Jižní Koreji. Vyjde také v USA a Velké Británii, Japonsku, Turecku, arabských a mnoha evropských zemích, v Brazílii...

Fascinace knihami asi nebyla jediný důvod, proč jste se rozhodla knihu napsat...

Ano, vlastně vám dlužím odpověď na první otázku. Začala jsem psát před několika lety, kdy většina autoritativních hlasů hovořila o konci knihy. Bylo to součástí obecné apokalyptické vize: konec románu, knih, nových technologií, jako by byly hrozbou pro kulturu, jak jsme ji znali... Objevilo se mnoho zpráv, které mi připadaly velmi ponuré. To, co ukazují Dějiny knihy, je téměř neuvěřitelné svědectví o přežití ve velmi těžkých podmínkách, s pádem impérií, s momenty válek, rabování, diktatur, chudoby, negramotnosti. A navzdory všem těm těžkým časům, kterými si kniha vždy musela projít, se jí podařilo přežít.

Vyprávíte, jak se kniha v průběhu doby mění z luxusního zboží na zboží dostupné všem.

Knihy se zrodily jako výsada aristokratů, šlechticů, bohatých a vysoce upřednostňovaných vrstev. Na cestě stoletími jsme dosáhli, že knihy si může dopřát většina lidí. Prakticky všichni máme přístup k vědomostem, k úplné gramotnosti.

Ve skutečnosti, když ji čtete, máte pocit, že držíte v ruce dobrodružnou knihu...

Už mnoho let píšu týdenní sloupek pro El Heraldo de Aragón, kde analyzuji současnou realitu tak, že ji dávám do souvislosti s antickým světem... Psaní pro noviny představují výzvu, že je může číst kdokoli, protože kolem novin máte všechny druhy publika. Když jsem psala knihu, je pravda, že jsem pociťovala něco podobného. Snažila jsem se přiblížit esej příběhům z Dekameronu, Tisíce a jedné noci. Nakonec příběhy, romány, filmy ukotví znalosti v našich myslích.

Co pro vás bylo největším překvapením, když jste se vydala k počátkům knihy...

Možná nejvíce mě překvapila problematika žen, spisovatelek, básnířek; co víme o prvních čtenářích, jak se ženy dostaly ke vzdělání. Jaké měly možnosti vykonávat odpovídající povolání?

Jako příběhy Enheduanny a Aspasia, které zachraňujete před zapomením?

Že první text lidstva s vlastním jménem, tedy podepsaný a ne anonymní, napsala žena, bylo pro mě překvapením. Enheduanna byla kněžkou v chrámu boha Nannara. Pravděpodobně byla jmenována svým otcem vůdcem náboženského kultu v Uru, aby upevnila vazby mezi akkadským náboženstvím jejího otce a původním sumerským náboženstvím. Enheduanna byla oslavována jako nejstarší známá jmenovaná autorka ve světových dějinách, protože řada děl v sumerské literatuře, jako je Povýšení Inanny, ji uvádí jako vypravěčku v první osobě a další díla, jako jsou hymny Sumerského chrámu, ji mohou identifikovat jako jejich autorku.

Nebo Aspasia, řecká filozofka, řečnice a druhá manželka Perikla. Vlastní díla se Aspasií nedochovala, i když údajná Aspasiova řeč je reprodukována v Platónově dialogu Menexenos. Záznamy jiných filozofů a současných pamětníků však ukazují, že vysoce vzdělaná žena měla pravděpodobně kontakt s novými filozofickými proudy z Ionie. Jejich dům mohl navštěvovat Sokrates, Sofokles, Euripides, Pheidias a elita té doby. Politické projevy prý psala svému manželovi Periklovi. A tyto projevy měly velkou historickou trajektorii a sloužily jako vzor Kennedymu nebo Obamovi. Očekával jsem, že najdu jen ruiny, a to, co jsem našla, navzdory obtížím a překážkám, svědčí o mnohem více ženské kreativity, než jsem čekala. Objevila jsem jsem svědectví žen, které se věnovaly filozofii...

Proč si myslíte, že se na ně zapomíná?

Od pradávna existuje určitá tendence být skupější na uznání žen. Ve starověkém světě se myslelo, že ženy se nemohou profesně věnovat literatuře, protože nemohou zastávat veřejný život. Uměly sice psát a číst, ale to jen pokud měly štěstí a žily v rodinách, které je podporovaly a poskytovaly jim kulturní zázemí.

„Vědění je moc. Mnohokrát na to zapomínáme. Jsme zvyklí, že se nám vypráví o eposech válek.“

Hovořila jste o tom, jak Aspašiny projevy inspirovaly Obamu. Zejména pokud jde o minulost a její vztah k současnosti, o míšení vysoké kultury s popkulturou...

Nikdy jsem populární kulturou nepohrdala. Když jsem byla malá, zamílovala jsem se do klasického světa, protože můj otec mi večer před spaním četl Odysseu, vyprávěl mi z ní epizody, ale zároveň jsem v televizi sledovala seriál o galaktickém Odysseovi. A také jsem ve stejnou dobu četla Asterixe a Obelixe a měla i tento obraz Římanů.

Velmi se ale obávám, že nejnovějším generacím znalosti a respekt k minulosti, k historii chybí.

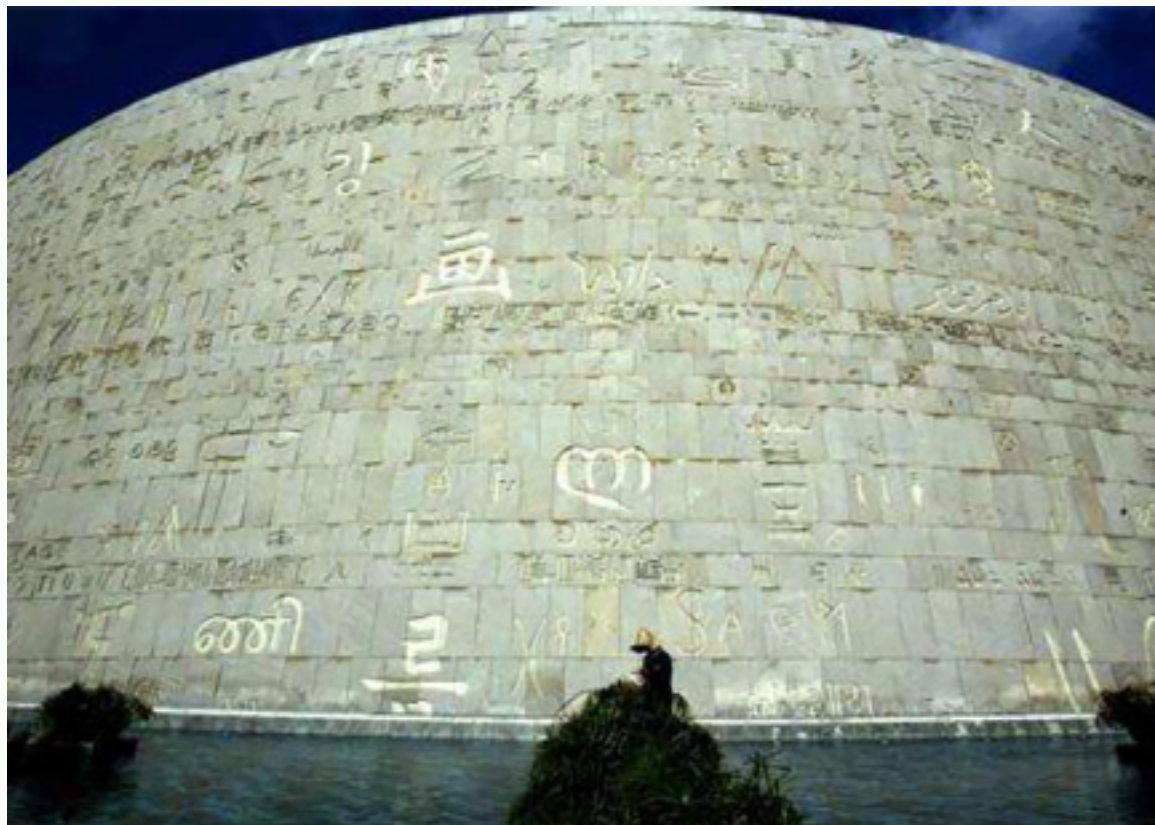
Máme představu, že jsme velmi moderní, technologická společnost, a to nás někdy nutí dívat se trochu s nadřazeností do minulosti, i když z dávnověku přebíráme mnoho nápadů, témat, konceptů, myšlenek... Hlavním cílem je porozumět a mít jasnější představu o současnosti a našich konfliktech a o tom, odkud tyto konflikty pocházejí a jaká řešení se osvědčila. Nakonec stejně zjistíme, že naše středomořská identita pochází z Řecka a Říma.

Esej lze číst také jako poctu knize jako předmětu, od papýru až po současnost...

Ano, zcela, protože obecně řečeno, kdyby nebylo knihy, všechny naše nejlepší nápady by byly ohroženy zapomením. Kniha byla po mnoho staletí zárukou toho, co si myslíme, poznatků, zkušeností, technických znalostí, které bylo možné předávat z generace na generaci. To se mi zdá úžasné. Staletí od existence knihy a expanze písma stála za největším pokrokem, vyvolala nejhlubší technologické revoluce, ve kterých jsme zažili dynamiku do té doby neznámou.

Pojďme si připomenout Alexandrijskou knihovnu. Existovalo už něco podobného před ní?

Knihovny existovaly již dříve v západním světě a zmiňují se o tom také v Mezopotámii, v Egyptě. Není to zjevně vynález Řeků, ale je pravda, že v Alexandrijské knihovně vnímám vizi, která v předchozích knihovnách, pokud víme, neexistovala. Připadalo mi to jako velmi zajímavý výchozí bod, protože touha řeckých králů v dynastii řeckých králů Egypta, zejména Ptolemaia I. a Ptolemaia II., shromáždit všechny knihy, které existovaly, na jednom místě byla velká. Je to něco nového, nejen proto, že je to v jiném měřítku, ale protože to pokládá základy toho, co si myslím, že má potenciál nekonečného...

Moderní Alexandrijská knihovna

V procesu dokumentace budete mít v rukou jedinečné kousky...

Bylo to většinou ve Florencii na veřejném výzkumném grantu. Mluví o petrarchovi, kterého jsem měla ve Florencii v rukou... Když jsem tu knihu držela poprvé, uvědomila jsem si, kolik úsilí, muselo být vynaloženo na ručně psanou knihu. Vše se samozřejmě změnilo, když byl vynalezen tiskařský lis, a nyní můžeme mechanicky vyrábět všechny kopie, které od knihy chceme. Když se ale knihy musely kopírovat řádek po řádku, slovo po slovu, písmeno po písmenu, vyžadovalo to obrovské náklady a velké úsilí. Týká se to i papýrů, které jsem měla možnost vidět ve Florencii a držet je v rukou, papýrů, které byly nalezeny v Egyptě a přežily v písku po staletí.

Vzpomeňte také, jak Ptolemaios I. poslal armády do boje jen proto, aby „ukořistil“ knihy, aby je vzal nepříteli...

Chtěla jsem tam začít zcela konkrétně, aby čtenáři pochopili, jakou obrovskou hodnotu knihy měly, když král byl ochoten utratit tolik peněz, a poslal své agenty na tak nebezpečnou misi. Vědění je moc. Mnohokrát na to zapomínáme, protože jsme zvyklí, že se nám vypráví o eposech válek, dobývání a impériích, ale ve skutečnosti veškerý historický odpor vůči expanzi moci a přístupu k vědění, rozšíření vědění, musí dělat se znalostmi, a v tom je síla.

Čtení je během pandemie útočištěm. Potřebujeme myslitele více než kdy jindy?

Když jsme v krizi, musíme zmobilizovat zkušenosti, a ty nalezneme v příbězích. Jejich studnicí je literatura, filozofie, historie. Proto budou knihy i nadále našimi společníky. To, co nás zachraňuje a pomáhá nám získat smysl zkušeností, nemůže zmizet.

V krizích však kultura vždy trpí více než jiné oblasti...

V krizových okamžicích se říká, že kultura je něco nadbytečného... Je to první věc, které se vzdáme, když přijdou špatné časy. Právě tato pandemie mi ukázala, že etické otázky jsou nesmírně důležité a že více než kdy jindy potřebujeme filozofy, historiky a lidi, kteří nám mohou dát klíče k lepší budoucnosti. Je to ukázka toho, že lidé ve velmi vážných potížích i nadále nacházejí oporu v literatuře a kultuře.

Říká se, že Alexandr Veliký měl na svých cestách vždy s sebou Homérovu „Iliadu“. Kterou knihu byste si vzala vy?

Byla by to Odyssea, protože tam to všechno začalo, když se můj otec rozhodl mi ty příběhy vyprávět. Pro mě je to plně vzpomínek a navíc se mi zdá, že to poznal i sám Joyce, když nazval svůj velký román Ulysses, že tam začíná něco nového, že je tam mnoho zárodků pozdějšího literárního vývoje. A protože je to příběh někoho, kdo se chce vrátit domů, kdo touží po bezpečí, náklonnosti, rodině, ale na druhou stranu se cestou velmi rád baví a vyhledává dobrodružství a cestování. Jsou to dvě napětí našeho života. Žijeme mezi touhou experimentovat a na druhé straně nostalgií, návratem, touhou mít bezpečné místo na vzpomínání a směřování našich kroků.

Vaše kniha je žánrově považována za esej, cestopis, dobrodružnou knihu... Jak byste ji definovala vy sama?

El infinito en un junco je doslova esej, pokus, hledání, experiment a trochu i hra. Od začátku mě zajímá rekonstruovat cestu knih historii, jako bych psala dobrodružnou knihu. Připomíná mi dvě knihy, které jsem nedávno četla: The Library Book Susan Orleanové a The Map of Knowledge (Mapa poznání) od Violet Mollerové. Knihy o knihách. Je to skoro literární žánr.

Kniha, která mě potěšila a utvrdila v mé naději na rozvoj eseje, byla La España vacía (Prázdné Španělsko) od Sergia del Molina. Žánr zažívá velký rozkvět, protože se chceme dozvědět více nad rámec naší specializace. Někdo vyjadřující znalosti transparentním a zábavným způsobem má schopnost rozšířit náš vesmír.

Mluvíte také o tom, jak těžké je zbavit se knihy, zničit ji nebo ji vyhodit. Už jste to někdy udělala?

Vyhazuji pouze opotřebené knihy. Ty, které nebudu znovu číst, věnuji veřejným knihovnám a nevládním organizacím. Knihovny si prošly těžkými časy, škrtly v rozpočtech nebo vůbec žádné dotace. Každopádně nejistější způsob, jak se knihy zbavit, je někomu ji půjčit.

V určitém místě ve své eseji obhajujete komedii a smích, které se zdají být ve vysoké kultuře stigmatizovány. Natolik, že Aristofanés, Kundera a Chaplin byli považováni za disidenty. Proč tomu tak je?

Jsem alergická na hierarchie, vždy jsem byla promiskuitní čtenář. V dětství komiks, pak Stevenson a mytologie v radostné polygamii.

Myslím, že je nebezpečné věřit kategorizaci, protože zjednodušuje, rozděluje nebo marginalizuje. Podněcovat smích je těžké. Humor je přísada, za kterou jsem vždy vděčná, dokonce i v dramatu, poezii a esejích. Ale musí to být druh humoru, který se nesnaží ublížit. Musí zaujmout bezstarostností, vtipností a absurdní postojem k životním tragédiím. Slzy smíchu nám omývají oči stejně jako slzy smutku.

Knihu ocenilo mnoho spisovatelů a v roce 2019 obdržela cenu Ojo Crítico. Jste spokojená?

Spisovatelé pracují sami, pod širým nebem. V tom větrem bičovaném vřesovišti mi cena Ojo Crítico přinesla radost, naději a přistřeší. Otevřelo mi to četné dveře a dalo mi mnoho nových příležitostí. Díky El Ojo Crítico jsem poznala mnoho autorů, knih a nových směrů. Ráda bych poděkovala členům poroty za jejich odvahu udělit esejí beletristickou cenu a obhájit tak literární hodnotu knih faktu.

Kterou knihu právě čtete?

The Silence of the Girls od Pat Barkerové a La agonía de Francia od Chavese Nogalese.

Co vás donutí odložit knihu, aniž byste ji dočetla?

Různé důvody, někdy hluboké a někdy nepřímé: když mě to nebude bavit, když se při tom nebudu učit, když na to nemám čas.

Pamatujete si na první román, který jste četla?

Dobrodružství Toma Sawyera a Huckleberryho Finna od Marka Twaina.

Čtete klasické knihy na papíru nebo z tabletu, čtete ráno, večer?

Kdykoli můžu, čtu na papíře. A zůstávám věrná nočnímu rituálu z dětství: čtu, dokud mě nepřemůže spánek.

Který kulturní zážitek vám změnil způsob vidění života?

Když mě poprvé mě vzali do knihovny a já poznala svobodu výběru čtení.

Nekonečný zázrak sahá až do prehistorie knihy, ale nezapomínáte ani na její budoucnost? Z čeho pramení váš optimismus?

Kniha prošla zkouškou staletí, aniž bychom kromě drobných úprav objevili nějakou lepší věc, která by plnila svou funkci. Historici a antropologové nám připomínají, že čím více let je předmět s námi, tím větší budoucnost má.

Zajímá vás kritika? Slouží vám k něčemu?

Pomáhá mi přemýšlet a distancovat se od mých knih.

Mohou nám knihy změnit život?

V obzvláště těžké době, o které mluvím v El infinito en un junco, mě zachránily hlasy spisovatelů, kteří se mnou hovořili ze svých knih. Nico Rost ve svém deníku Goethe v Dachau vypráví, jak vězni v koncentračních táborech lpěli na vzpomínkách na knihy, které v minulosti četli, aby přežili. Hlavní postava a jeho kamarádi vytvářeli tajný knižní klub, pro který byli ochotni podstoupit velká rizika. Literatura nemá jasné využití, ale pomáhá nám pochopit naše zkušenosti. Dát smysl životu nás zachraňuje.
(Ze zahraničních pramenů)

Matt Witten POPRAVA

Dcera Susan Lentigové byla před dvaceti lety zavražděna – a nyní, po předlouhém čekání, se Susan konečně vydává přes půlku Spojených států na vrahovu popravu. Jenže během své cesty objeví nové šokující důkazy, že odsouzený muž nejspíš onen děsivý čin nespáchal – a skutečný vrah je stále na svobodě. Navíc člověk, kterého podezírá, má malou dcerku. Bez peněz a v časové tísní se Susan pokouší zjistit pravdu, avšak FBI odmítá případ znovu otevřít. A tak Susan s pomocí dvou nepraviděpodobných spojenců – cynické, vzdorovité dospívající dívky a vysloužilého policisty – svádí boj, aby se skutečný vrah dostal za mříže dřív, než bude popraven nevinný a zabita další holčička.

Přeložila Simona Klára Kučerová

Vázaná, 328 stran, 379 Kč, ISBN: 978-80-242-7950-3,
EAN: 9788024279503

Vydává Kalibr

Zakoupit můžete zde

<https://www.knizniklub.cz/knihy/537690-poprava.html>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorem na dalších stránkách

www.euromedia.cz

KAPITOLA DVĚ

Sobota 27. listopadu, současnost

Susan s pivem v ruce sledovala dav křepčící na tanečním parketu a napadlo ji, jak je to divné, že všichni pijí a slaví, když tahle noc je připomínkou surové vraždy. Staré dřevěné stěny byly ozdobeny růžovými a fialovými balónky a stříbrnými řetězy a Stony Creek Boys hráli zdarma. Pro Crow Bar to byla největší letní akce.

Na rameni ucítila dotek. Byla to Terri, její nejlepší kamarádka, servírka ze stejné směny. „Nechceš si zatancovat?“

Susan se chystala odmítnout, ale Terri se k ní naklonila a dodala: „Amy by si to přála. Moc ráda tančila.“

Byla to pravda. Amy začala tančit na country muziku už jako batole a na téhle slavnosti by se jí líbilo. A tak Susan nakonec řekla „No dobře“ a vstala od stolu.

Lidé si toho všimli během několika vteřin. Tři mladé ženy stojící opodál – Amyiny kamarádky z dětství – se na ni povzbudivě usmály a všichni jí ustupovali z cesty. Susan si už ani nepamatovala, kdy naposledy stála na tanečním parketu, tělo jí ztuhlo. Ale pak si pomyslela, že tento večer její taneční umění nikdo hodnotit nebude.

Terri Susan objala a kapela začala hrát s o to větší vervou. Susaniny nohy začaly hledat rytmus. Zalétla pohledem k baru a viděla, že se na ni všichni dívají a tleskají. Byl tady každý, koho ve městě znala a ona měla pocit, jako by tančili s ní.

Zavřela na okamžik oči, pohupovala se a poslouchala přitom drnění kytary. Měla bych být za tu slavnost vděčná, pomyslela si. Vždyť se to celé konalo kvůli ní.

Podívala se na stěnu za barem. Visela tam velká, dvacet let stará Amyina fotka z doby, kdy měla sedm. Byla zvětšená z vybledlého polaroidu, a tudíž poněkud neostrá. Amyin široký úsměv s mezerami po vypadlých zubech a radostná nálada z něj však přímo zářily. Měla světle hnědé vlasy po ramena a na krku barevný náhrdelník z korálků. Když jste přišli dostatečně blízko, mohli jste jednotlivé korálky rozeznat: fialového delfína, růžovou kachničku...

Byla to Susanina oblíbená fotka. Pořídila ji jen pár dní předtím, kdy Amy zemřela.

Terri jí pošeptala do ucha: „Támhle je Evan.“

Susan uviděla, že se k nim tanečním krokem blíží Evan Mullens. Evanovi bylo sedmapadesát, o dva roky více než jí, a byl čerstvě rozvedený. Minulý rok se vrátil do města, aby vedl Adirondackou lidovou školu, a Susan se mu zřejmě líbila. Nejméně jednou týdně k nim chodil na večeri a flirtoval s ní, a Terri tvrdila, že kdyby ho Susan jen trochu povzbudila, pozval by ji na rande.

Navíc byl docela pohledný. Ale Susan v těchhle věcech vyšla ze cviku, stejně jako v tanci. A tak když uviděla Evanův široký úsměv a červeně kostkovanou košili, věnovala mu jen letmý úsměv a sklopila oči.

Najednou si všimla, že stojí před svou matkou, která seděla u ne-dalekého stolu, popíjela pivo a kývala hlavou do rytmu.

Lenora na ni zamávala, pak se naklonila přes svou láhev s kyslíkem a zakřičela, aby přehlušila hudbu: „Prima party, co?“

No jasně, prima party. Susan proti své vůli cítila, jak ožívá těžká masa vzteku pohřbená v její hrudi. To, co se stalo Amy, byla mámina vina – Ne. Nech to být.

Skladba skončila zaduněním bicích a několika údery do kytarových strun a všichni se rozjásali. Johnny, vrásčitý, dlouhovlasý frontman, poděkoval

za potlesk smeknutím fialového kovbojského klobouku a hlubokou úklonou. Nebyl to ten nejlepší

zpěvák na světě, ale rozhodně to byl „fešák“, jak by řekla Lenora.

Zavolal: „Tak jak se dneska večer bavíte?“

Dav výskal a pokřikoval a Johnny se ze široka usmál. Ale pak zvedl ruce. „Ovšem jak všichni víte,“ řekl, „tahle akce není jen o zábavě.“

Lidé ještě nebyli připraveni přeladit se na vážnou notu, a tak se ozvalo pár dobrosrdečných zabučení. „Zmlkni a zpívej!“ zakřičel z parketu nějaký opilec.

Johnny pokračoval. „Dneska večer máme vznešenější cíl.“

Teď už ztichli všichni. Opilý chlapík dál nespokojeně hulákal, ale někdo ho loktem šťouchl do boku a on zmlkl uprostřed výkřiku.

„A právě proto,“ pokračoval Johnny a sundal mikrofon ze stojanu, „bych rád na pódium pozval Susan Lentigovou, Amyinu mámu.“ Susan nerada mluvila na veřejnosti, ale od dcerčiny smrti to dělala tolikrát, že si zvykla. A tak si uhladila tmavě hnědé vlasy, narovнала brýle a cestou k nízkému pódium určenému pro kapelu se pro uklidnění zhluboka nadechla. Teď už ji móda nezajímala tak jako před léty, ale byla ráda, že ji matka přemluvila, aby si oblékla pěknou žlutou sukni a trochu se namalovala. Vystoupala dva schody, vzala si mikrofon z Johnnyho ruky a lidé jí uctivě zatleskali.

„Nazdar, všichni,“ řekla, ale rty přitom měla tak blízko mikrofonu, že se ozval skřípavý zvuk zpětné vazby. Viděla, jak sebou její matka trhla.

Johnny k ní vykročil připraven pomoci, ale ona věděla, co dělat. O pár centimetrů mikrofon oddálila a začala znova. „Nazdar, všichni.“ Tentokrát to fungovalo.

Zadávala se do davu. Některé z těch lidí znala celý život.

Byli tu v době jejího dětství, když se vdávala, i když se stala ta tragédie. Mnozí z nich jí při pátrání po Amy pomáhali prohledávat okolní lesy.

A teď jí pomáhali znova. Každé pivo, které bar toho večera prodal, jí pomůže o příštím víkendu zaplatit cestu do věznice v Severní Dakotě.

„Vám všem, jednomu každému z vás, bych ráda poděkovala, že jste dneska přišli,“ řekla. Podívala se na reverendku Mary Parsonsovou, teď asi šedesátiletou, která seděla u stolu s několika dalšími ženami. Celý rok potom, co se to stalo,

jí každý týden posílala teplé jídlo. „Ráda bych poděkovala všem z církevního společenství...“

Reverendka Parsonsová vážně přikývla a jedna z žen si papírovým kapesníčkem osušila oči. Susan se rychle podívala jinam. Teď se nesměla sesypat. Musela dokončit svou řeč.

„A také všem těm úžasným ženám, které mi dneska pomáhaly roznášet večere...“

Terri, ještě stále na tanečním parketu, vykřikla: „Máme tě rádi, Susan!“ Když Amy zemřela, byla Terri teenagerka a občas Susaninu dcerku hlídala. Susan se na ni usmála a pokračovala: „A také mým báječným sousedům...“

Tom a Stacy, kteří bydleli v karavanu ve stejné ulici a pomáhali jí chystat dřevo, jí ukázali palce vztyčené vzhůru.

Pak se podívala na svou mámu. Věděla, že se její matka kvůli tomu, co udělala, už tak natrápila víc než dost a nezasloužila si ten slepý vztek,

který vůči ní Susan občas cítila. „... a taky mojí mamince Lenore.“

Lenora milovala pozornost daleko víc než Susan, a navíc už něco vypila. Celá se rozzářila a zamávala všem kolem.

„Ale ze všeho nejvíc,“ pokračovala Susan, „bych ráda poděkovala Amyiným nejlepšími kamarádkám, Sherry, Kate a Sandy za to, že do Amyina života vnesly radost v době, kdy ještě žila, a nikdy na ni nezapomněly.“

Tři mladé ženy ještě pořád stály na tanečním parketu a držely se za ruce. Táhlo jim pomalu na třicet, měly práci, muže, děti.

Měly své životy.

Měly všechno, co Amy neměla.

Susan ty čtyři stále viděla, jak to léto předtím, než Amy zemřela, nacvičovaly na jejich verandě tanečky na skladby Gartha Brookse. Ony to zřejmě cítily stejně, protože se rozplakaly.

Susan se od nich odvrátila a zadívala se na velkou dceřinu fotografii za barem. „Věřím, že Amy je dnes večer s námi,“ řekla.

Na snímku Amy chyběl jeden z předních zubů. Zoubková víla jí pod polštář strčila dva dolary tu noc předtím, než byla unesena.

Susan se obrátila zpátky k davu. „Uběhlo dlouhých dvacet let. Ale teď, za pouhých sedm dní, příští sobotu v pět odpoledne, se Amy konečně dočká spravedlnosti. Budu u toho, v Severní Dakotě, až ten odporný Netvor –“ Susanin hlas nabral na zuřivosti a síle, „který znásilnil a zavraždil moji dceru, bude poslán tam, kam patří, do pekla, a moje Amy bude moci konečně spočinout v pokoji.“

Susan chvíli přemýšlela, pak si uvědomila, že už nemá co dodat, a řekla jen: „Děkuji vám všem.“ Vrátila mikrofon Johnnymu, sestoupila z pódia a zamířila zpátky ke svému stolu.

V žilách jí stále koloval adrenalin z veřejného proslovu.

Chladnou, tvrdou dřevěnou podlahu pod chodidly ani necítila.

Minula Sherry, Kate a Sandy, a ony jí jedna po druhé objaly. Pomalu, ale jistě se začal sálem rozléhat potlesk. Ti, kdo zatím seděli, vstali. Několik lidí zvedlo dlaň, aby si s ní pláclo, což jí připadlo nevhodné, ale podvolila se a plácla si s nimi. Opilý chlápek na parketu si s ní plácl tak silně, až se zapotácel a upadl.

Johnny odložil mikrofon, aby i on mohl zatleskat. Pak ho znova uchopil a řekl: „Nezapomeň pořídit nějaké fotky, Susan, protože my všichni chceme vidět, jak se ten odporný zmetek smaží.“

Nějaká žena vykřikla: „No jasně, sakral!“ a všichni jí hlasitě přizvukovali. Jonny pokračoval. „Je nás tady dneska večer asi stovka a všichni jsme si koupili piva, co hrdlo ráčí –“

„Kurva, to ne!“ zahulákal ten opilec.

„... a díky tomu máme víc než dost, abychom Susan zaplatili její cestu. Ale do Severní Dakoty je to velká dálka a já čírou náhodou vím, že její starý Dodge Dart potřebuje nové gumičky. A taky něco stojí hotel a takové věci.“

Smekl svůj velký kovbojský klobouk.

„A tak i když teď všichni zažíváme těžké časy, zkusme všichni pro tenhle odvážný cíl udělat ještě něco víc.“

Vložil do klobouku dvacetidolarovou bankovku a podal ho muži vedle sebe. Zatímco klobouk koloval a plnil se penězi, kapela začala hrát pomalou baladu, kterou Johnny napsal minulý týden právě pro tuto příležitost. „Má největší láska, moře trápení,“ zpíval.

„Všechny ty roky slzy nezmění...“

Konečně si Susan dovolila plakat. Skrz

slzy se podívala na všechny ty lidi, kterým na ní záleželo a kteří se tady sešli, aby jí pomohli. Společně s matkou neměla na účtu víc než sto dolarů, ale teď bude moci odjet na popravu. Doufala v tento den tak dlouho, že už skoro zapomněla, jaký býval život, než se to stalo. Ztratila tehdy nejen dceru, ale i manžela, spřízněnou duši, jediného muže, kterého kdy milovala.

Reverendka Parsonsová s ní několikrát mluvila o odpuštění. Ale Susan na nějaké odpuštění kašlala.

Možná kdyby ten Netvor – nikdy mu neřikala jménem, takovou čest mu nehodlala dopřát – někdy požádal o odpuštění, kdyby přestal lhát a tvrdit, že Amy nezabil, možná by vůči němu cítila i něco jiného než čírou, palčivou nenávisť.

Sevřela ruce do pěstí. Netvor byl u toho, když Amy vydechla naposled. Teď Susan uvidí, až naposledy vydechne on. Postaví se co nejbliž k oknu, aby její tvář byla to poslední, co v životě uvidí, a ona se bude dívat, jak umírá. Když se usadila ke stolu, přišla za ní Lenora. Jednou rukou za sebou táhla kyslíkovou láhev a v druhé držela pivo. „Pěkný projev,“ oceňovala. „Dáš si ještě pivo?“

Bože, její máma fakt neměla špetku taktu. Ale když se nad tím zamyslela, pivo by si ještě dala. „Dám, díky,“ řekla.

Zatímco pila dlouhými doušky, přemýšlela, jak se bude cítit v sobotu večer, až Netvor dostane, co si zaslouží. Bude se konečně schopná přenést přes to, co se stalo, a „jít dál“, jak jí pořád radila máma?

Věděla, že má pravdu. Bylo jí tehdy teprve pětadvacet. Mohla se znova vdát, mít novou rodinu. Bohužel vlastní děti už mít nemohla, ale mohla by nějaké adoptovat, nebo se starat o nevlastní. Bůh ví, že rozvedených mužů, kteří se o ni během let ucházeli, se v Lake Luzerne našlo víc než dost. Evan rozhodně nebyl první. Susan si však nedokázala pomoci. Občas měla pocit, že se nemůže nadechnout, jako kdyby kouřila jednu cigaretu za druhou. Ale možná jí jen dusil žal a pocit viny. Z nějakého důvodu pro ni ani po dvaceti letech nebyla ta věc uzavřená. V hloubi duše se jí usadil pocit, který sama nedokázala pojmenovat a který nedával smysl – totiž že ohledně vraždy své dcerky něco přehlédla, a kdyby si toho všimla včas, mohla tomu zabránit.

Ale co jí uniklo? Co měla udělat?

Psychiatr z nemocnice v Albany tvrdil, že je to běžné: v případech takovýchto nesmyslných tragédií si lidé často vymyslí scénář, podle kterého to všechno není jen náhoda, ale důsledek jejich vlastních činů. Pro někoho je přijatelnější prožívat pocit viny než bezmoc a ztrátu kontroly nad tím, co se jim přihodilo.

Psychiatrova slova jí však úlevu nepřinesla. Přehrávala si tu tragédii znova a znova skoro každou noc.

Zatímco Susan pila své pivo, hlavou jí proběhl – znova – poslední týden její dcery na tomto světě.

V Čechách nejste zatím příliš znám. Povězte nám něco o sobě...

Vyrůstal jsem v Baltimoru a Cincinnati, na vysokou školu chodil v Massachusetts, pak jsem se přestěhoval do New Yorku a když se narodilo naše první dítě, přesídlil jsem do Saratoga Springs. Zde jsme žili deset let, narodilo se nám tu první dítě a já napsal mysteriózní sérii Jacoba Burnse, čtyři záhady odehrávající se v Saratoze, které vydalo nakladatelství Signet.

Také jsem napsal několik divadelních her, které se dočkaly úspěchu i v několika zemích mimo USA.

Od roku 1998 jsem začal spolupracovat s televizí. Trvalo to patnáct let. V poslední době jsem obrátil většinu své pozornosti k psaní románů, ale televizím a filmovým studiím se nevyhýbám.

Román Poprava se zalíbil vedení Appian Way a Cartel Pictures, s Leonardem DiCapriem jako producentem. Uzavřeli se mnou smlouvu na napsání scénáře.

Také pracuji s Madison Wells Studio na televizním seriálu. Ale opakuji, v tomto okamžiku jsem si oblíbil psát romány.

Vraťme se k románu Poprava. Prý byl děj inspirován článkem v Post-Star. Je to pravda?

Ano. Před časem jsem četl článek v Post-Star o ženě, která uspořádala v místním baru finanční sbírku, aby mohla cestovat na nadcházející popravu muže, který před dvaadvaceti lety zavraždil její malou dceru.

Všechno o tomto příběhu mi utkvělo v paměti: nejen tragická smrt, ale také zoufalá situace ženy a její snaha uzavřít o dvě desetiletí později smutnou událost a najít spravedlnost.

Roky jsem o tom chtěl napsat román, ale ztroskotával jsem na příběhu. Pak jsem jednoho dne šel na kávu s přítelem spisovatelem, Johnem Henrym Davisem, a on mi navrhl: „Co kdyby ten člověk, který má být

popraven, to neudělal?“ A tak se zrodil román Poprava.

A pak se objevilo něco úžasného. V Idahu žila žena jménem Carol Dodge, která zasvětila svůj život dokazování, že Christopher Tapp, muž uvězněný za znásilnění a zabití její dcery Angie před mnoha lety, byl nevinný. Díky Carolinu neúnavnému úsilí byl Tapp propuštěn a skutečný vrah, Brian Leigh Dripps, zatčen.

Christopher Tapp

Co dělá Christopher Tapp nyní?

Christopher Tapp je dnes svobodným mužem poté, co strávil 22 let za mřížemi za zločin, který nespáchal. Nyní je Tapp obhájcem neprávem odsouzených. Porota ho v roce 1996 usvědčila ze znásilnění a vraždy 18leté Angie Dodgeové. Z vězení byl propuštěn v roce 2017 a zproštěn viny v roce 2019 poté, co se Brian Dripps přiznal k vraždě. Souzen byl v Idaho Falls a okresní soudce Joel Tingey vynesl 20letý až doživotní trest vězení. Dripps se již dříve přiznal k vraždě prvního stupně a ze znásilnění Dodge v rámci dohody o vině a trestu.

Angie Dodgeová

Brian Dripps

Psal jste román i scénář k filmu na stejné téma. Jaká to pro vás byla zkušenost?

Docela zajímavá: nejprve jsem napsal návrh románu, pak návrh scénáře, pak druhý návrh románu a pak druhý návrh scénáře. Zjistil jsem, že to opravdu funguje. Psaní scénáře mě naučilo dovědět se více o postavách, které mi pak pomohly napsat román, a naopak.

Můj knižní agent Josh Getzler prodal román nakladatelství Oceanview Publishing; a mezitím můj filmový/televizní agent Paul Weitzman prodal scénář produkční společnosti Leonarda DiCapria Appian Way a Cartel Pictures. Bylo to v pohodě, hodně se toho dělo najednou.

Dostal jsem poznámky od lidí z Appian Way a Cartel. Byly chytré a se všemi jsem souhlasil. Rovněž tak s připomínkami, které jsem dostal od Oceanview. Nedělalo mi potíže je zapracovat do rukopisů, takže se cítím velmi šťastný a práci jsem si užíval.

Pocházíte z vědecké rodiny, jste její jakousi černou ovčí...? Přesto se nemohu nezeptat: Jak do vašeho psaní vstupuje věda, a zejména fyzika?

Děkuji za tuto otázku! Víte, ve všech rozhovorech, které jsem za ta léta udělal, se nikdo nikdy nezeptal na mého otce a bratra.

Můj otec Louis je šéfem Nadace pro výzkum gravitace, editoval klíčovou knihu v oboru, Gravitace, a stále se věnuje fyzice a publikuje články, a to je mu až skoro sto let! Můj bratr Edward je slavný fyzik, někteří ho považují za „dědice Einsteina“. Bylo by nespravedlivé nezmínit se i o sestře Celii, která byla jednou z prvních dvou žen, které získaly Ph.D. v matematice ze Stanfordu. I druhý bratr Jesse, než se stal právním partnerem ve velké firmě v DC, si užíval studia fyziky na střední a vysoké škole. Matka nějakou dobu pracovala v laboratoři a podílela se na komplikovaných vědeckých objevech. Pokud jde o mě, když jsem byl mladý, byl jsem opravdu jakousi černou ovčí rodiny. Nikdy jsem neabsolvoval kurz fyziky, a přestože jsem byl dobrý v matematice, nikdy mě to nebavilo, s výjimkou geometrie. Jediný vědecký kurz, který jsem kdy absolvoval, byl Úvod do geologie.

Řekl bych, že věda zřídka hraje v mé práci velkou roli, přímo. V průběhu let ale byly chvíle, kdy jsem zavolaal svému otci nebo bratrovi nebo neurovědčům, které znám, abych s nimi konzultoval konkrétní aspekty něčeho, co píšu; ale nikdy jsem nenapsal, řekněme, román o vědci nebo sci-fi román.

Řekl bych, že způsob, jakým mi mé skryté vědecké a matematické schopnosti pomáhají při psaní, by přesto šlo vysledovat. Strukturování příběhů. se odehrává ve stejné části mozku, kterou člověk používá, když se zabývá fyzikou nebo matematikou..

Kteří spisovatelé vás inspirovali?

Byli dva. Dr. Seuss a Elmore Leonard. Dr. Seuss psal s obrovskou svobodou a bohatstvím představivosti. Věřím, že měl nedoceněný dopad na mnoho autorů, kteří přišli po něm. U Elmora Leonarda jsem oceňoval úspornost jazyka a nádherné realistické dialogy.

V posledních pěti nebo deseti letech, kdy jsem hlital psychologické thrillery jako bonbóny, je spousta spisovatelů, kteří mě inspirovali. Zde je částečný seznam: Gillian Flynn; Harlan Coben; Greer Hendricks & Sarah Pekkanen; Laura Lippmanová; Jessica Knoll; A. J. Finn; Paula Hawkinsová; Shari Lapena; Marie Kubica; Lisa Lutzová; Ruth Ware; Linwood Barclay; Fiona Bartonová; Lisa Jewellová; JP Delany a Hollie Overton.

(Ze zahraničních pramenů)

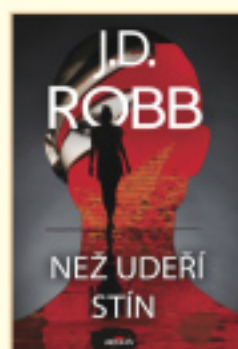

Robyn Neeley

BLÁZZZNIVÉ NÁMLUVY

Cassie se právě o krok přiblížila vytouženému povýšení v prestižní reklamní agentuře. Nečekaně však musí odjet do městečka Honey Springs, kde jí teta odkázala včelí farmu a až nemile přítulnou kočku – fuj, bílé chlupy na černém značkovém kostýmku. Navíc farmu nevede nikdo jiný než Nick. Když ho znovu uvidí, je to, jako kdyby zabouchala na včelí úl.

Vyšlo 17. ledna, rozsah 224 stran, cena 289 Kč

J.D. Robb

NEŽ UDEŘÍ STÍN

Eva Dallasová je pod tlakem. Na jedné straně musí vyřešit šokující vraždu bohaté matky, na straně druhé jí dělá starosti manžel Roarke, který v davu okolo mrtvoly zahlédne ke svému velkému znepokojení stín z minulosti. Eva si rychle uvědomí, že tento případ bude úplně jiný než ostatní a že její role lovců se může v mžiku obrátit a zvrhnout v nebezpečnou hru.

Vyšlo 31. ledna, rozsah 312 stran, cena 329 Kč

Marie Laval

TAJEMSTVÍ SÍDLA BELLAFONTAINE

Amy si z touhy po novém životě koupí na francouzském venkově malý penzion opředený nepěknou pověstí. Po čase se začnou dít podivné věci. Nejprve je to mrtvý králik přede dveřmi, poté mrtvola ptáka na autě a další náznaky, že někdo tady Amy evidentně nechce. Když se jednoho dne probudí v lese celá zmatená a v rozrhané noční košili, pohár trpělivosti přeteče.

Vychází 14. února, rozsah 304 stran, cena 329 Kč

Matthew Norman

POSLEDNÍ FLÁM

Samotářský miliardář Robbie Malcolm, oslavovaný filantrop a matematický génius, vyslechne nelitostnou diagnózu. Začne proto realizovat svůj poslední plán – pozve tři dávné kamarády na ostrov, kam kdysi společně jezdili, aby jim díky svému bohatství pomohl ke štěstí. Ukazuje se však, že Robbie není jediný, kdo skrývá tajemství... Hledání důvodů,

kvůli kterým ještě stojí za to žít, může začít.

Vychází 28. února, rozsah 272 stran, cena 319 Kč

Nicole Reese

JÓGA – KROK ZA KROKEM, SNADNO A S RADOSTÍ

Rádi byste si zacvičili jógu doma, ale nevíte přesně, jak na to? Nicole Reese, zkušená cvičitelka jógy, vás pomocí doprovodných fotografií názorně provede postupnými

jednoduchými kroky celé sestavy. Seznámí vás s nejrůznějšími cviky, které pozitivně ovlivní vaši duši i tělo a vrátí vám přirozenou svěžest, harmonii a rovnováhu.

Vyšlo 24. ledna, rozsah 176 stran, cena 389 Kč

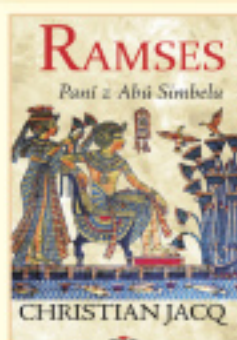

Magdalena Zachardová

VZKAZY**OD PRASTARÉ CIVILIZACE**

Žijeme v době, ve které jsou počítače a internet samozřejmostí, a zdá se, že vše už víme. Ale co když je to jinak? Naše civilizace stojí na základech mnohem dávnějších a existují důkazy o tom, že tuto planetu inteligentní bytosti obývaly již několikrát. Najdeme odpověď na tu největší záhadu: Jak jsme se stali tím, čím jsme dnes?

Vychází 7. února, rozsah 224 stran, cena 279 Kč

Christian Jacq

RAMSES – PANÍ Z ABÚ SIMBELU

Ani po vítězství v bitvě se Ramsesovi nepodařilo dosáhnout stažení obávaných chetitských vojsk. Navíc musí čelit také Mojžíšovi, dávnému příteli z dětství, který se vrací do Egypta, aby podnítil hebrejský lid k odchodu. Navzdory nástrahám Ramses nezanedbává milovanou Nefertari. Rozhodne se své city vytesat v kameni - postavit v Abú Simbelu dva chrámy jako symboly jejich věčné lásky.

Vychází 21. února, rozsah 328 stran, cena 319 Kč

Petra Langová

PRÁZDNINY ZA TREST

Namísto vysněné dovolené u moře čeká sedmnáctiletou Annie nedobrovolný pobyt s otcem a jeho novou rodinou v zapadlé jihočeské vesnici. Když se ale Annie seznámí s místní partou amatérských herců, a dokonce se zamiluje do hereckého kolegy, prázdniny začnou naplno. Zároveň začínají vyplouvat na povrch rodinná tajemství a ukazují, že se

Annie v řadě věcí mýlí. Že by i ve svých citech?

Vychází 7. března, rozsah 176 stran, cena 229 Kč

European Enterprise Awards 2021

Spojené království, 2022 –

EU Business News oznamuje vítěze soutěže European Enterprise Awards 2021.

Cílem udělení EU Business News European Enterprise Awards, které se koná již čtvrtým rokem, je ocenit úsilí a inovace podniků v celé Evropě, které rok co rok obohacují ekonomiku nebo zdoknalují působení reklamy.

Po dvou letech nejistoty v mnoha průmyslových odvětvích se ekonomika otřásla a mnoho podniků se zastavilo. Na celém kontinentu však existuje také mnoho malých a středních firem a nezávislých podniků, které za těchto okolností prosperovaly a dokonce vykázaly rekordní maxima.

Koordinátor ceny Kaven Cooper se zamyslel nad vítězi **European Enterprise Awards 2021**. „V turbulentních časech posledních let ukázali nominovaní a vítězové svou odolnost a vyšli z krize s pozitivy. Gratulujeme všem vítězům a přejeme jim do budoucna jen to nejlepší.“

Ocenění získal spolu s šedesáti firmami zhruba z patnácti zemí
i **Deník KNIHY**.

EU Business
European Enterprise
Awards 2021

deník
KNIHY

Best Multi-Genre Literature
Promotional Platform - Czech Republic

EU Business
news

European Enterprise Awards

Knihy

Nejlepší multižánrová platforma pro propagaci literatury -
Česká republika

Nejlepší platforma pro propagaci
multižánrové literatury –
Česká republika